

ST. OLAV

Sommeren 1991

Sigrid Undset - i Kjersti Goksøyr's utførelse - på plass i Stensparken i Oslo. Foto: A-Foto.

STAV OLAV

Innholdsfortegnelse:

3	Paven, Polen og jødene	<i>UKJ</i>
4	En bok til tro og glede	<i>Carl Fredrik Engelstad</i>
6	Statskirken og klosterlivet	<i>Fra Den norske kirkes Bispemøte</i>
7	WUCWO-presidenten: Vi har inn - flytelse hvis vi bruker den	<i>Baby Johannessen</i>
10	Pavepreken - uten mediemanipulering	
11	Søstre på Lunden i 40 år!	
12	Om Tro og lys-bevegelsen: En valfart og et kall	<i>Aslaug Espe</i>
14	Vatikanpress mot amerikansk hyrdebrev om kvinner	<i>Fra "The Tablet"</i>
15	Unngå mikrobølgeaktige tiltak!	
16	Katolikk i Estland: Som å spille piano med bare noter. . .	<i>UKJ</i>
18	Leserbrev	
19	Olavsdagene - noe for enhver pilegrim	<i>Fra "Vårt Land"</i>
20	Kommunismens fall - ingen spøk	<i>Fra "The Tablet"</i>
24	Blikk på tiden	<i>Mater Olava</i>

Paven, Polen og jødene

Den 28. oktober 1965 ble konsilsdekretet *Nostra aetate* vedatt av Det 2. Vatikankonsil. Med denne *Deklarasjon om forholdet mellom kirken og de ikke-kristne religioner* foretok den katolske kirke et historisk skritt - over til religionsfriheten som forpliktende prinsipp. Når det gjelder forholdet til jødene, kaller dokumentet anti-semittisme for "beklagelig"; det minner om at kristendommen står i gjeld til jødedommen, og viser til "de åndelige bånd som binder den nye pakts folk sammen med Abrahams slekt". Grunnen var lagt for begynnende dialog mellom to store religioner.

Dialogen ble institusjonalisert i 1974 da pave Paul VI opprettet en Vatikan-kommisjon til å pleie de religiøse forbindelser med jødene. Snart gikk man videre: Anti-semittisme omtales ikke lenger som "beklagelig", det sies i stedet klart fra at den er "åpenbart i strid med kristendommens ånd". Og det blir offisiell katolsk lære at Det gamle testamentes varige verdi ikke er slettet av den tolkning det senere fikk i det nye testamentes skrifter. Av dette følger bl.a. at den katolske kirke ikke driver misjon blant jødene - Israels folk har sin helt spesielle plass i Guds frelsesplan.

Da staten Israel ble opprettet i 1948, uttalte Vatikanet at her dreide det seg om "historisk rettferdighet" overfor det jødiske folk. At man fra katolsk hold ikke har gått til full diplomatisk anerkjennelse av staten Israel, har bl.a. med Jerusalems status og manglende overholdelse av avtaler fra israelske myndigheters side å gjøre.

Ingen annen pave har som Johannes Paul II søkt å virkeliggjøre den nye ånd overfor jødene som *Nostra aetate* innvarslet. Disse ordene er ikke en påstand fra St.Olavs side,

men et sitat fra en bok som snart kommer på markedet i USA, og som bærer tittelen *Tilgivelse: Pave Johannes Paul II og jødene*. Den er skrevet av rabbi Jack Bemporad, som bl.a. leder Det amerikanske synagogeråds kommisjon for interreligiøse anliggender, og Michael Shevack, skribent med religion som spesialområde. Overalt hvor denne "mediapaven" kommer, "forkynner han dette nye evangelium" for jøder og kristne, heter det i boken. Som noterer at pave Johannes Paul gjentatte ganger har avvist enhver form for triumfalisme, enhver hentydning til at jødedommen skulle være en ufullstendig religion som først skulle finne sin fullendelse i kristendommen. Han har også antydnet at kanskje burde betegnelsene det gamle og det nye testamente erstattes av 'den jødiske bibel' og 'de kristne skrifter'.

"Dere er våre eldre brødre," sa pave Johannes Paul da han omfavnet rabbi Toaff i synagogen i Roma. Det var første gang i historien en pave satte sin fot i en synagoge - et sent, men godt besøk. Også fra jødisk side ble det oppfattet som godt.

Ingen vil benekte kristen skyld overfor jødene opp gjennom tidene. Kall det gjerne også katolsk skyld: Under det store møtet i Praha i fjor høst om anti-semittismens religiøse og verdslige røtter, sa erkebiskop Edward Cassidy i sin åpningstale, på pavens og den katolske kirkes vegne, at "det faktum at antisemitisme har kunnet slå seg ned i kristen tanke og praksis, krever *teshuvah* (anger) og forsonende handling fra vår side". I sluttokumentet fra dette møtet, som St.Olav tidligere har referert, heter det bl.a. at alle former for "rasisme er en synd mot Gud og menneskeheten". Og det understrekes at "autentisk kristendom er uforenlig med anti-semittisme".

Også under sitt besøk i Polen i begynnelsen av juni, forkynte paven dette "nye evangelium", som rabbi Bemporad kaller det. "Alle lokalkirker, den polske inkludert, må legge bak seg de ødeleggende stereotyper, etablerte mønstre og

de fordommer som fremdeles eksisterer," var hans klare beskjed til sine medkristne, sagt under et møte i Warszawa med jøder som hadde overlevet konsentrasjonsleirene. Vi vet alle at anti-semittismen i den senere tid har vist sitt stygge hode igjen, ikke minst i Øst-Europa. Grunnene skal ikke berøres nærmere her, men både Marx og senere tiders marxister kunne trekkes frem - i tillegg til ukristelig arvegods blant såkalt kristne og andre.

Mot denne bakgrunn er det bedrøvelig at de paveord som norske mediekonsumenter sitter igjen med etter pavens besøk i Polen - i den grad de da husker dem! - er ord som det i ettertid viser seg at paven ikke sa! Han sa nemlig ikke at "abort er like ille som nazistenes utryddelse av jøder og sigøynere og den amerikanske bombingene i Japan under den 2. verdenskrig". Hva han sa, dokumenteres annesteds i bladet der den aktuelle pavetale, som tok sitt utgangspunkt i det femte bud, er trykket - uten tilfeldig og i dette tilfellet svært så uheldig klipping og klistring fra nyhetsbyråenes side. Pavens utgangspunkt var mennesket som tiltar seg retten til å råde over liv og død.

Mot den bakgrunn paven har som klar motstander av alt som smaker av anti-semittisme, er det beklagelig at en ellers redelig avis som Vårt Land i forbindelse med pavens angivelige sammenligning mellom abort og holocaust - en sammenligning avisen med god grunn fant uhistorisk og lite tjenlig for abortsaken - kom med følgende sleivspark på lederplass: "I Polen plasserte Hitler de fleste av sine dødsleire. Og paven leder den katolske kirke, hvis rolle under jødeforfølgelsene det er grunn til å stille alvorlige spørsmål ved." Den siste setningen er i beste fall upresis. Den inviterer til kommentar fra katolsk side. Vi velger likevel å avstå og nøyer oss i stedet med å anbefale Vårt Land, som selv henviser til historien, et lite historisk studium - av den innsats pave Johannes Paul, han som "leder den katolske kirke", har gjort mot antisemitismen. UKJ

Svensk biskop i Caritas Internationalis Ved Caritas Internationalis' generalforsamling i Roma nylig ble William Kenney, hjelpebiskop av Stockholm, valgt til vise-president og leder for regionen Europa. Ny toppleder for den verdensomspennende organisasjonen er den brasilianske biskop Alfonso Felipe Gregory - hans forgjenger i stillingen var en biskop fra Angola.

L'OSSERVATORE ROMANO

Israel må gjøre innrømmelser
Golfkrigen og den død og ødeleggelse den medførte i Midt-Østen, har forandret hjer-
te og sinn hos et tilstrekkelig stort antall
mennesker på begge sider i konflikten mel-
lom israelere og palestinere til at en regio-
nal avtale burde kunne virke, sier Jerusa-
lems latinske patriark, Michael Sabbah, en
av pavens hovedrådgivere i Midt-Østen-
spørsmål. Siden Golfkrigen sluttet har

Vatikanet trappet opp sin innsats for å fin-
ne en varig fredsløsning for området.

En rettferdig løsning på Palestina-spør-
målet vil automatisk føre til fred mellom
Israel og araberstatene, sier patriarken i
et intervju i Catholic Herald. Israel må i
den forbindelse bl.a. gi opp annekasjonene
på Vestbredden. Når det gjelder Jerusalem,
må det kunne finnes en "formel" slik at

4

Carl Fredrik Engelstad: En kilde til tro og glede

Boken heter «Bønnebok for den katolske kirke». Det er da nærlig-
gende å tro at den er og skal være et
rent «indre-katolsk» anliggende.
Desto mer utfordrende at St. Olavs
redaksjon har bedt en som tilhører
Den norske kirke å si noe om sine
inntrykk og sin opplevelse av
boken. Og jeg innrømmer uten
videre at det ikke er uten en viss
sky tilbakeholdenhet jeg innlater
meg på det, av den naturlige grunn
at det nødvendigvis vil være visse
trekk ved den jeg ikke føler meg
fortrolig med, til tross for min store
ærbødighet og jeg vil si kjærlighet
til den katolske kirke. Men etter å
ha forsøkt å leve meg inn i denne
boken i løpet av noen måneder nå
— et ganske overveldende møte,
må jeg si — lar jeg rolig visse
reservasjoner ligge, betatt som jeg
er av den nærmest uuttømmelige
rikdom som er å hente frem mellom
denne vakre bokens permer — også
rent bokkunstnerisk er den av
utsøkt kvalitet.

Bønnebøker finnes det en god del
av, noen av dem har også avgitt
stoff til boken her. Men den
adskiller seg radikalt fra de ellers
utmerkede eksemplarer av arten jeg
har stiftet bekjentskap med — i vir-
keligheten sprenger den begrepet
«bønnebok» i stumper og stykker.
Den inneholder nemlig ikke bare
bønner i den avgrensede betydning
vi ellers gir ordet, selv om den også
har et rikholdig utvalg av dem — så
mange at den reservasjonsløst faller
inn under det som i visse kretser
heter «bønn for all formål»: alle
faser av livet fra fødsel til død, syk-
dom og sorg, men også latteren og

gleden og skjønnheten, alle yrker
fra studenter til drosjesjåførere, her
er en ytterst påkrevet bønn for dem
som arbeider i massemediene, her
får både velferdsstaten og vitenska-
pen sin bønneomsorg, ensomheten
og det menneskelige fellesskap
likeså. Og som om alle tenkelige
sider av menneskelivet ikke skulle

være nok, står to så forskjellige
skikkelser som Johan Arndt og
Moder Teresa sammen om å be for
dyrene — «Hvorfor har du gitt meg
så mange venner, Herre?» spør
Moder Teresa i dyp takknemlighet
over hva Johan Arndt kaller Guds
store dyrehave. Spranget derfra til
de liturgiske bønner og ordninger
som er rikelig representert i boken,
kan kanskje synes langt. Men slik
virker det ikke her, hvor alt er rettet
inn mot den store helhet i en veldig
visjon av skaperverkets fylde, men-
neskesinnets dypeste lengsler og
håp og kjærlighet innbefattet.

At bønn ofte ikke behøver mange
ord og iblant slett ingen, er en kris-
ten erfaring som mystikerne gjerne
gir uttrykk for, og som vår egen tids
kristne dypmeditasjon bekrefter. Og
iblant kan en nok synes at ordene
blir vel mange her, ikke minst i

noen av litaniene. På den annen
side: i en «sjelens samtale med
Gud» er det et naturlig behov for
den som ber, å få komme til orde,
det kan også være en befriende
utløsning for et indre press — et
press som ofte kan ha vanskelig for
å artikulere seg selv, og som derfor
slike «ferdige» bønner kan bli en
befrielse fra, og noe å holde fast i.
Skjønt det kan kanskje være befri-
else nok i beklemte situasjoner å
tenke så kontant kortfattet som
Simone Weil gjør det: «Hvorfor
gjør jeg meg bekymringer? Det er
ikke min sak å tenke på meg. Min
sak er å tenke på Gud, og Guds sak
å tenke på meg.»

Lesebok i kristen tro, innsikt og erkjennelse

Men altså: boken er noe langt mer,
og langt mer omfattende, enn en
vanlig «bønnebok». For det første
går hele kirkeåret inn her med alle
sine fasetter, rikelig supplert med
referanser til Bibelen og liturgien.
For det annet inneholder den dikt,
prekener, meditasjoner og hagiogra-
fiske beretninger og enda en god
del mer, slik at den samtidig opple-
ves som hva jeg forsøksvis vil kalle
en «lesebok i kristen tro, innsikt og
erkjennelse», en bok til å ha følge
med gjennom livet.

Skulle jeg ut fra denne nesten
uoverskuelige stoffmengden, som
avspeiler kristen spiritualitet slik
den har levet seg ut under så å si
alle himmelstrøk gjennom noen
tusen år, fremheve enkelte hoved-
linjer som for meg er av særskilt
betydning, så ville jeg samle meg
om to.

Det ene er det kirkehistoriske og

byen kan være både intern hovedstad i en jødisk stat og hovedstad for Palestina.

Når det gjelder de kristne i det hellige land, så utgjør de "en del av det palestinske folk og ikke en del av samfunnet som kan skilles ut fra de politiske problemer innen Israel" understreker patriarken. Dagens fastlåste situasjon fører til at tallet på kristne stadig synker.

CATHOLIC HERALD

Sjekk bankkundene, Sveits!

To organisasjoner i Sveits samarbeider nå om en kampanje for å stoppe «ulovlige penge-overføringer» fra land i den tredje verden til banker i Sveits. Det er anslått at innskyttere i u-land har mellom 160 og 200 milliarder US dollar til forrenting i sveitsiske banker, tilsvarende opp mot 1.380 milliarder kroner. Innskytergruppen er diktatorer, skatte-svikere, rømlinger og andre som har fått ut valuta fra sine fattige hjemland.

Kampanjen tar sikte på å få bankene i Sveits til å slutte å akseptere slike kunder. Ved å opprettholde nåværende praksis, opprettholder Sveits også et hemmelig spill med korrupte elite-grupper og regjeringer i Den tredje verden med den følge at folket blir enda fattigere. Målet er å få til en endring av banklovgivningen som forbyr slike kundeforhold. NØP

samtidig kulturhistoriske. For her trekkes linjene fra de eldgamle bibeltekster, ikke minst Salmenes Bok naturligvis, over urkirken og ørkenfedrene frem til idag. Her finner vi Didaké. Her møter vi den hellige Antonius og Efrems Syreren, Johannes Chrysostomos og Athanasius, Ambrosius og Augustin. Her står middelalderen frem med Anselm av Canterbury og Thomas Aquinas, Thomas a Kempis og Bernhard av Clairvaux og spilletmannen Frans — også med gløtt inn i norrøn middelalder med «Lilja», «Geisli» og Gammelnorsk Homiliebok — den samtidig subtile og gripende «Stavkirkeprekenen». Renessansetiden møter med Ignatius av Loyola, Vincent av Paul, Thomas More og til og med Michelangelo. Her rader navn fra den nyere tid seg opp med Pascal og det åndelige søskenparet Teresa av Avila og Johannes av Korset — og også Niels Steensen med sin herlige anatomiforelesning i 1673 med sin hyldest til mirakelet menneskekroppen. De senere århundrer slutter seg til følget opp til vårt eget, med navn som Paul Claudel, Gertrud von le Fort, Teilhard de Chardin og selvsagt Sigrud Undset. Vår helt aktuelle samtid er også med, med Dom Helder Camara, Karl Rahner og — naturligvis! — Moder Teresa som noen av de helt synlige i dette opp-toget hvor så mange ansikter glir forbi, det kan jo ikke nytte å nevne dem alle. Alle forskjellige, alle seg, alle like i tro, håp og kjærlighet. For en prosisjon!

Økumenisk mønsterbok

Det annet jeg vil nevne, og som jeg

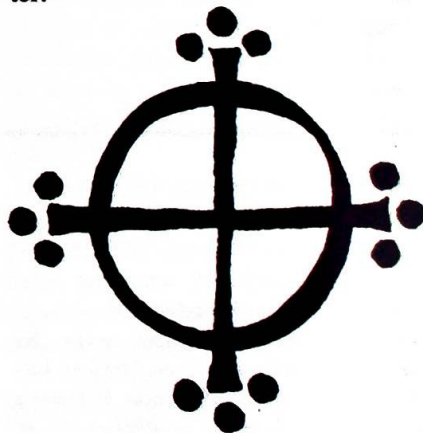
avslutter min alt for springende og overfladiske omtale av denne boken med: dette er likefrem en økumenisk mønsterbok.

Dypt forankret i den katolske kirke som den er, favner den også oss som tilhører andre kirker og trosamfunn. Her finner vi Østkirken og Sør-Indiakirken representert, her får vi glimt av den mozarabiske liturgi, Basilios-liturgien og den syriske liturgi. Her møter vi en muslimsk dikter fra 1200-tallet. Til og med en bønn fra Sioux-indianerne kan vi glede oss over og istemme. Den reformerte kirke kommer til orde, likesom den anglikanske naturligvis, og også de evangelisk-lutherske kirker er representert i fleng. Ikke minst de skandinaviske — her støter vi på navn som Inge-mann og Kierkegaard, og vår tids svenske som Bo Giertz, Olov Hartman, Karl-Gustav Hildebrand og Britt G. Hallquist; Dag Hammarskjöld finner vi også. Hva den norske kirke angår, møter vi utdrag av vår kirkebønn og en rekke av bønnene fra Landstads salmebok, en bønn fra kongesigningen i Nidaros 1958 er også med. Og norske forfatternavn står i kø, fra Henrik Wergeland til Jens Bjørneboe, med mellomstadier som Lyder Brun og Ronald Fangen. At Svein Ellingsen er tatt med, er naturlig nok, men jeg antar at såvel Thorbjørn Egner som ganske spesielt Margrethe Munthe ville blitt temmelig forbløffet ved å se seg representert i «Bønnbok for den katolske kirke». Desto morsommere at de er det!

At den allmenne kristne kirke, med alt det den har til felles, allikevel er så splittet og delt, og opp

gjennom kirkehistorien har ligget i en så både pinlig og pinefull strid, til tider med blod og brann («For deres skyld spottes Guds navn blant hedningene!»), det kjennes idag mer og mer som en meningsløshet, og oppleves av mange som en stor synd. Jesu ord «At de alle må være ett» har tidt nok vært brukt som et motto for økumeniske bestrebelser, men ofte er det ikke kommet lenger enn til ordene, selv om vi må være taknemlige for hva som tross alt er blitt gjort og stadig gjøres for at kirkene skal nærme seg hverandre. Men det er langt igjen når oppriktig troende kristne ikke engang kan samles ved Jesu bord!

Men kanskje — og forhåpentlig — kan denne boken rydde noen stener av veien, den viser også vilje til det. Jeg vil avslutte med tre sitater:

Martin Luther: «La din Hellige Ånd samle alt som er spredt, og forene og gjenskape alt som er splittet. Gi at vi må omvendes til din enhet, søke din eneste og evige sannhet og forsake all strid. Slik vil vi være ett hjerte, én vilje, én kunnskap, én ånd og én erkjennelse.»

Boris Jeltsin og kristendommen
Selv om han er ikke-troende, er Boris Jeltsin for at kristendommen igjen skal gripe russernes hjerter. I et intervju på TV i Moskva for en tid siden sa han at "det åndelige og kulturelle forfall" i landet skyldtes "ødeleggelsen av kristendommen i Russland". Ødeleggelsen av Moskvas kirker, og særlig av selve katedralen, var en barbarisk handling. Nå blir kirker og monumenter restaurert. "Jeg har hatt flere

samtaler med lederen for den ortodokse kirke, patriark Aleksei II, og vi har nærmest et helt program for denne restaureringen," fortalte Jeltsin til den polske intervjuer.

På spørsmål om egen tro sa Boris Jeltsin at selv om han er døpt, er han blitt sløvet av for mange årtier "under ateismens herredømme" til at han over natten kan "vende innsiden ut" og erklære seg som kristen.

THE TABLET

Nytt bibelsenter i Leningrad
Leningrad har nå fått sitt eget bibelsenter — midt i hjertet av den gamle bydelen.

Bibelsenteret skal fungere som distribusjonscenter for bibler og annet bibel-materiell. De forente bibelselskaper har bidratt slik at senteret åpner med en lagerbeholdning på 100.000 bibler hvorav 48.000 eksemplarer er barne-bibler, 50.000 nye testamenter. I tillegg er det lovet en forsendelse på 75.000 eksemplarer senere i år.

6

Fra 2. Vatikankonsils konstitusjon «Om kirken»: «For alle som tilhører Kristus og har mottatt hans Ånd, danner én Kirke og hører sammen i ham.»

Pave Johannes Paul II, fra messen på Akershus 1. juni 1989: «Far, la dem alle være ett, så verden kan tro! Far, du som er Herre over våre hjerter og vår samvittighet, la dette bli virkelighet! Du, som gjennom profeten Esekiel lovet ditt folk: «Jeg vil gi dere et nytt hjerte og en ny ånd» — rør ved våre hjerter! Vekk vår ånd! Gjør oss levende med kraften fra en ny pinse!»

Til dette sier jeg av hjertet «Amen», det er utlagt: «Ja, ja, la det skje således!»

BØNNEBOK FOR DEN
 KATOLSKE KIRKE
 St. Olav Forlag 1991

Kamp mot arven fra apartheid
Sør-afrikanerne må erstatte arven fra apartheid-politikken med en "fredens kultur", skriver de sør-afrikanske biskoper i et hyrdebrev hvor de oppfordrer til en "bededag" for nasjonal forsoning. Biskopene fordømmer på det kraftigste "alle som bruker vold mot andre, eller hisser til vold, under dekke av selvforsvar". De mener at både tradisjonelle afrikanske våpen og skytevåpen bør forbys, og at pågripelsen av "voldsanstiftere" må bli langt mer effektiv.

L'OSSERVATORE ROMANO

Statskirken og klosterlivet

Sakslisten var lang under Den norske kirkes Bispemøte i våres. Blant de mange punkter var også "sak BN 8/91" - som i dekodet form het "kirkelig anerkjennelse av kommunitetet", ord som får katolske ører til å spisse seg.

Bakgrunnen var en henvendelse til Bispemøtet for en tid siden fra Stiftelsen Diakonisseklosteret, formidlet via Hamarbiskopen, med spørsmål om slik kirkelig anerkjennelse. Bispemøtets uttalelse om saken er interessant - også utenfor statskirkekreter, for her begir Den norske kirke seg ut på gjenoppdyrking av sin teig av gammel økumenisk kirkemark. Og det er gledelig.

Vi gjengir uttalelsen in extenso.

Bispemøtet ser det som betydningsfullt at det i vårt land er etablert evangelisk kommunitetet. Kommuniteter og klostre av denne type finnes i dag i en rekke land. Opprettelsen av slike kommuniteter har funnet sted fordi mennesker i ulike land og innenfor forskjellige evangeliske kirker har kjent et særlig kall og behov for på denne måten å vie sitt liv til Kristus, og leve sitt dåpsløfte i et forpliktende fellesskap i bønn, lovsang og tjeneste, innenfor den rammen som et klosterfellesskap gir.

I mange tilfeller har det vist seg at fellesskapet i slike kommuniteter har vært til stor velsignelse, ikke bare for dem som har sin tilhørighet der, men også for kirken som hel-

het. Ved sitt bønne- og andaktsliv og sin tjeneste representerer de som utgjør slike fellesskap, et forbønnens hjerteslag, som kan bidra til den åndelige fornyelse som vi alle lengter etter i kirken.

Klosterfellesskapet kan virke fremmed i vår kirkelige sammenheng. Men Bispemøtet ser betydningen av klosterfellesskap på evangelisk grunn. Bispemøtet vil derfor gi uttrykk for at et fellesskap knyttet til slike kommuniteter er en legitim kristen livsform som kan ha en naturlig plass i vår kirkes liv.

Bispemøtet vil peke på den betydning slike klosterfellesskap som f. eks. Diakonisseklosteret kan få i kirkelig sammenheng, ikke minst med tanke på utviklingen av et bønne- og fromhetsliv i menighetene og som gode forbilder på kristen tro, kjærlighet og lydighet.

For første gang kan folk i vår by stikke innom en butikk og kjøpe sin egen bibel over disk, var en kommentar ved åpningen av senteret i mai. Før har folk bare kunnet skaffe seg bibler gjennom sin egen menighet eller kirke. Bibelsenteret er økumenisk og støttes av Den russisk-ortodokse kirke; patriark Aleksei II sendte personlig et brev som ble lest opp under åpningshøytideligheten. NØP

Fiendskap mot flyktninger er synd!

Vi vil som kirke så klart som mulig si at fiendtlighet mot flyktninger er synd! Sier erkebiskop John Vikstrøm i Den lutherske kirke i Finland.

Flyktningeproblemet er aktuelt også Finland som i vinter tok imot en stor kontingent flyktninger fra Somalia. De er kommet til Finland via Sovjet. I en vurdering

kirken har gjort, heter det at Finland årlig må kunne ta imot mellom 2.000 og 5.000 asylsøkere og flyktninger. Det ville å så fall innebære en tidobling i forhold til fjoråret.

Kirkens åpenhet mot flyktninger har vakt sterke reaksjoner, til og med fra den finske presidenten, Mauno Koivisto. NØP

WUCWO-presidenten: Vi har innflytelse hvis vi bruker den 7

Norges Katolske Kvinneforbund hadde i forbindelse med sitt landsmøte nylig besøk av verdenspresidenten for WUCWO, World Union of Catholic Women's Organizations, sammenslutningen av katolske kvinneorganisasjoner i hele verden, med et medlemstall på 30 millioner kvinner.

Verdenspresidenten, Marie-Thérèse van Heteren-Hogenhuis, som er nederlender, har studier både i psykologi og teologi bak seg og har arbeidet som ekteskapsrådgiver. På frivillig basis har hun innehatt en rekke fremskutte verv i u-hjelpsarbeidet i Nederland. Hun er opptatt av mangfoldet i katolske kvinners kulturbakgrunn og mener at vi i den vestlig-industrialiserte verden ikke skal dirigere utviklingsfarten.

Vi åpner vår samtale med verdenspresidenten med å spørre om WUCWO er en union tilpasset 90-årene og siktet inn mot år 2000 eller om man vandrer i gamle spor? Til det svarer Marie-Thérèse van Heteren-Hogenhuis: — Vi prøver å gå fremover, ja, vi må gjøre det. Det er en ufordring. Jeg håper og ønsker at det arbeidet vi har startet for at kvinner i alle verdenshjørner skal bli respektert for det de gjør, og for at de skal bli i stand til å få og ta sjanser i sine egne land, at det arbeidet skal bære frukt. Jeg ønsker at alle i WUCWO-familien kommer dit at de kan være tilfredse mennesker både i kirke og samfunn.

— La meg da tilføye at jeg ofte føler at jeg ikke får alt gjort. Vi er hva finanser angår, en meget fattig internasjonal organisasjon. Men vi har da fått en betalt generalsekretær nå i min presidenttid, og vi har fått en telefmaskin og en informasjonssjef. Det gjør oss ihvertfall litt mer profesjonelle og dermed respektert.

WUCWO har flere kommisjoner i arbeid med forskjellige spørsmål. Hvilke er de viktigste spørsmålene?

— Jeg er opptatt av at vi tar opp de rette temaer til rett tid. Vi har stadig ute spørreskjemaer til våre medlemsorganisasjoner. Vi satses på noen få temaer til våre kongresser, og under selve kongressene oppdager vi så om de temaer vi tar opp, er de riktige. Alle temaer vi tar opp, berører både kvinnes situasjon i samfunnet og deres plass i kirken, men med forskjellige innfallsvinkler. Vi sitter i spåkgrupper og diskuterer de ulike temaer. Dessverre har vi det gjennomgående problemet med å finansiere alle våre planer. Det merker vi særlig i Afrika, men ikke bare der. Et nytt emne vi nå er nødt til å diskutere, er sykdommen Aids.

Blir kontroversielle emner skjøvet til side i styret?

— Som WUCWO-leder ønsker jeg å få kritikk inn i styret for å diskutere saken, og for at vi i styret

ikke skal løpe fra vårt ansvar. Vi har et godt styre nå. Det består av 40 personer, og vårt yngste medlem er mellom 30 og 40 år.

— Rekrutteringen av unge kvinner til de katolske kvinneorganisasjonene er vanskelig. I alle organisasjonene pågår det en diskusjon, og man er i ferd med å undersøke årsakene til at de unge kvinnene uteblir.

Kan det ha sammenheng med at WUCWO ikke er pågående nok? Samarbeider dere forresten med de mest militante katolske kvinneorganisasjonene? Eller er det vannrette skott mellom dere?

— Skottene mellom oss er oppført fra begge sider. De mest radikale ønsker kvinnelige prester. Det gjør ikke vi i WUCWO, ikke foreløpig, ihvertfall. Jeg mener vi bør respektere hverandre.

Hva med de verdensomspennende kvinneorganisasjoner som også har konsultativ status ved FN og FNs særorganer? Deres syn er jo mer profant? Samarbeider dere?

Pakistans kristne frykter islamske lover
Den katolske erkebiskop og den lutherske biskop av Karachi sendte i mai i år et brev til den pakistanske statsminister der de ga uttrykk for den engstelse landets kristne føler overfor forslaget om å innføre "sharia", den islamske lov, i landet. En slik innføring vil gå ut over de kristnes borgerrettigheter, noterte biskopene og ba om å bli tatt med på råd i saken. Fem dager etter at brevet ble offentliggjort, vedtok det

pakistanske underhus loven; saken må nå fremmes for senatet.

Ifølge den pakistanske justisminister er hensikten med loven å skape en islamsk velferdsstat som skal få bedre sving på rettsapparatet, få slutt på politiveldet og opprette spesielle fond for de fattige. Den nye loven vil garantere kvinners og minoriteter rettigheter, hevder han. Landets kvinneorganisasjoner har protestert mot loven, som de mener er et hastverksarbeid.

Ingen kvinner stemte for loven da den ble vedtatt i underhuset.

Pakistan har siden opprettelsen i 1947 hatt religionsfrihet og toleranse som offentlig politikk. Dersom sharia blir innført - hvilket synes temmelig sikkert - mener de kristne at de og andre minoriteter vil bli annenklassens borgere, og at de ikke lenger vil ha lovens beskyttelse.

THE TABLET

8

— Vi har samarbeidet gjennom Kvinnetiåret både på FN-plan og under de alternative kvinnesamlingene. WUCWO har stilt personer til høye posisjoner i det samarbeidet. Vi deltar i det generelle kvinnearbeidet på verdensplan for likhet, utvikling og fred. I tillegg har jo vi i WUCWO kontakten med kirkens internasjonale organer og med legfolkets internasjonale organisasjon. For tiden er den åndelige veileder for legfolkets organisasjon og WUCWO den samme presten. Det gir et enda nærmere samarbeid enn ellers, og vi deltar i flere av legfolksorganisasjonens kommisjoner.

Har WUCWO egne u-hjelpsprosjekter?

— Ikke av egne kilder. Men jeg er fremdeles leder for WUCWOs kommisjon for utvikling og samarbeid, og jeg deltar i u-hjelpsarbeidet i Nederland. Vi deltar i kanaliseringen av u-hjelp på den måten at vi har innsikt i hvor hjelpen trenges mest.

Som verdenspresident har De hatt anledning til å møte Hans Hellighet Paven, og De har møtt i Bispesynoden. Har De kunnet bringe frem kvinnenes synspunkter der?

— Ja, det har jeg, sier Marie-Thérèse van Heteren-Hogenhuis og tilføyer: — Men vi europeere vil se raske resultater og er utålmodige, det gjelder også oss kvinner. Når vi for eksempel legger frem de afrikanske kvinners problemer for biskoper fra Afrika, er de åpne for å se de afrikanske kvinners betydning for landenes utvikling.

— Under Bispesynoden har jeg anledning til å legge frem

Marie-Thérèse van Heteren-Hogenhuis er verdenspresident for 30 millioner katolske kvinner. Foto: Baby Johannessen.

WUCWOs syn i gruppesamtaler. Det betyr ikke at jeg legger frem de europeiske kvinners syn ved enhver anledning.

Finnes det da et felles multiplum De kan legge frem på vegne av katolske kvinner over hele verden?

— Det måtte være at kvinnenes problemer er de samme, men at det kulturelle ståsted skifter, og dermed også de sosiale og økonomiske vilkår kvinnene lever under. I WUCWO må vi se på kvinnenes konkrete livssituasjon. Dette er særlig viktig for eksempel overfor UNESCO i kulturtiåret. Det kvinnene har felles, er at de er bærere av kultur.

Er WUCWO opptatt av at jenter skal få utdanning og yrkesopplæring?

— En av våre prioriterte saker er et yrkesopplæringsprogram, som kan bidra til at kvinner får egne inntekter de kan disponere selv. Dette er et forferdelig vanskelig tema, fordi kvinnenes vilkår er så dypt forskjellige i Asia, Afrika, Nord-Amerika, Latin-Amerika, Europa og Australia. Derfor satser WUCWO mye på å gjøre de regionale kongresser til steder hvor den enkelte verdensdels problemer tas opp mer konkret.

Har WUCWO oppnådd resultater i samfunn og kirke?

— Ja, det mener jeg. Men jeg kan ikke alltid vise til synlige eksempler. Men jeg som reiser rundt, ser fremgangen fra år til år. Vi vest-europeere må lære oss å være tålmodige. Der kan vi lære av afrikanerne. De tror på de langvarige løsninger. Dessuten er deres problemer jordnære. De afrikanske kvinner snakker om vann, mat, husly, som er rikdom for dem.

Hva er Deres syn på kvinners plass i vår romersk-katolske kirke?

— Jeg ser på kvinnenes plass som viktig, og vi i WUCWO ber om anerkjennelse av kvinnenes deltakelse og innsats. Vi krever at WUCWOs styre får plass i kirkens styrende organer. Og det skjer etterhvert.

— Noe helt annet er det med de holdninger hos prester og biskoper og legfolket selv som er forbundet med kultur og sosiale forhold. Vi må skolere våre kvinner til å spille en rolle i kirken, og kirken må se kvinnene som partnere i sitt arbeid. Vi må også arbeide for at de tjener kvinner yter i kirkelig sammenheng, blir oppjustert og ikke

Australske anglikanere vurderer KV-eksodus

Den australske anglikanske kirke vil vurdere sitt medlemskap i Kirkenes Verdensråd (KV). Bakgrunnen for betenkelighetene er de erfaringer kirken sitter igjen med etter den siste generalforsamlingen i KV i februar i år.

Kritikken går på KV-møtets dagsorden, beslutningsprosess og kriteriene for valg

av delegater til selve møtet. En av de fremste kritikerne, professor Michael Horsburgh, mener at KV-kriteriene, som legger opp til lik representasjon av kvinner og menn, unge og eldre og lekfolk og lærde, har skapt en uendelig mangfoldighet av personer og interesser. Møtet kan derfor ikke utforme meningsfulle og rimelig spesifikke uttalelser som kan få universell støt-

te. — Generalforsamlingene i KV kan ikke fortsette i den form den fikk i Canberra, slår Sydney-professoren fast.

Selv om mange også utenfor Australia har kritiske kommentarer til møteformen, er det likevel langt å trekke det til en utmeldelse av Kirkenes Verdensråd. Som én kommenterte det: Om KV ikke hadde eksistert, måtte vi ha funnet det opp! NØP

blir sett på som mindre verdifullt arbeid for kirken enn det mennene utfører. Vi må lære mennene at det å tjene og hjelpe er en god ting. Det kompletterer og gjør livet rikere, også i kirken. Problemet er at mange geistlige ikke engang vil godta selv den oppofrende tjenesten fra kvinnenenes side.

Marie-Thérèse van Heteren-Hogenhuis lar seg ikke lokke ut på glattisen av en provoserende journalist. Hun leder WUCWO fra sin ståplass i midten av det romersk-katolske kirkesyn. Hun ser at WUCWO er nødt til å stå på, hvis rekrutteringen av unge kvinner skal skje til organisasjonen. Samtidig har hun en usedvanlig rik erfaring fra u-landsarbeid og vet at det å hjelpe kvinnene i u-land, tar tid. Verdenspresidenten har også øye for de kulturelle forskjeller og mener at vi som europeiske kvinner, ikke skal overkjøre kvinnene i land hvor de sliter for å få de mest elementære rettigheter og livsnødvendigheter. Hun er klar over de skandinaviske kvinners frigjorte ståsted, men hun ber oss se vår holdning i sammenheng med den prosess som gikk forut, sosialt og økonomisk og ikke minst, utdanningsmessig. Hun sier til slutt: —

Verdenspresidenten mellom Dagny How (til venstre) og Aimée Wedset, begge tidligere leder for NKKF, og nåværende leder Rønnaug Aaberg Andresen, ytterst til høyre. Peggy Bruce, også tidligere NKKF-leder og med på møtet med presidenten, var dessverre ikke til stede da bildet ble tatt. Foto: Baby Johannessen.

NKKF — Norges Katolske Kvinneforbund — må finne samarbeidspartnere i Norge og ta opp norske problemer med norske myndigheter, slik at de delegasjoner norske myndigheter sender til de internasjonale fora, kan ta med seg også

katolske synspunkter. NKKF har jo også et styremedlem i WUCWO, Aimée Wedset, og burde kanalisere synspunkter den veien også. Vi katolske kvinner har innflytelse, hvis vi bare bruker den, konkluderer WUCWOs verdenspresident.

St. Olavs redaksjon ønsker alle sine lesere, medarbeidere og forretningsforbindelser en riktig god sommer!

Sunnhet må ikke være luksus

«Sunnhet er en menneskerett, men i Peru er den en luksus og et privilegium for de få som det store flertall ikke har adgang til.» skriver den peruvianske bispekonferanse i anledning koleraepidemien i landet. Biskopene hevder at et «totalt utilstrekkelig hel-sevesen» er en av årsakene til epidemien. De foreslår at prisen på fyringsolje settes ned slik at den fattige befolkningen får råd til å koke drikkevannet og tilberede kokt mat. KIPA/KATOLSK ORIENTERING

Syrisk-ortodokse kristne føler verden har glemt dem

De syrisk-ortodokse kristne som lever i Kurdistan, føler at "verden har glemt dem"; man taler mye om kurderne for tiden, men aldri om de kristne som bor i Kurdistan, sa Fechmi Aykurt, leder for Den syrisk-ortodokse kirke i Hamburg, nylig.

Han viste til at i det tyrkisk-syrisk-ira-

kiske grenseområdet som omtales som Kurdistan, bor det ca. 100.000 syrisk-aramaiske kristne. I en eventuell kurdisk stat må det også være plass for disse menneskene som ønsker å bo trygt og praktisere sin tro i det landet som også er deres hjemland. I århundrer er de syrisk-ortodokse kristne blitt forfulgt, fordrevet og drept av kurderne, sa Aykurt. KNA

Omkring pavens Polen-taler: Mediemanipulering

Så sa pave Johannes Paul II likevel ikke det nyhetsbyråene og norsk presse meldte han hadde sagt under sitt besøk nylig i Polen, at "abort er like ille som nazistenes utryddelse av jøder og sigøynere og den amerikanske bombing i Japan under 2. verdenskrig". Riktignok nevnte han alle disse tingene i én og samme preken, men koblingen var en annen enn den som fremkom etter byråenes klipping og klistring. Dessverre serverte St. Olav byråversjonen i forrige nr. av bladet - i en nyhetsnotis føyet til rett før trykking. Hva var det så paven faktisk sa?

I en innsender i avisen Vårt Land den 12. juni presenterte pastor **Claes Tande**, tilknyttet St. Olav menighet i Oslo, den aktuelle prekenetekst i uklippet stand samt imøtegikk avisens ord på lederplass om "pavelig løgn" i forbindelse med Polenbesøket: Løgnen man anklaget paven for, var hans angivelige sidestilling av abort og holocaust, noe originalteksten altså ikke gjorde. "Ved å sammenligne to inkommensurable størrelser, nivelleres redselsbegrepene. Abortkampen tjener ikke på å bli sammenholdt med holocaust, fordi den i så fall betinger historieløshet," noterte lederskribenten og tilføyde at "i Polen plasserte Hitler de fleste av sine dødsleirer. Og paven leder den katolske kirke, hvis rolle under jødeforfølgelsene det er grunn til å stille alvorlige spørsmål ved."

Vi gjengir pastor Tandens oversettelse av pavens preken samt hans kommentar (noe forkortet) til Vårt Lands leder, begge deler fortjener ytterligere spredning.

De ti bud

- Pavens prekendisposisjon under Polen-besøket var de ti bud. I byen Radom var turen kommet til det femte bud: "Du skal ikke slå ihjel." I Polen er det særlig aktuelt å snak-

ke om holocaust: Det var særlig her det fant sted. Og det ville vært meget oppsiktsvekkende om paven i en preken om det femte bud skulle unnlate å snakke om abort til et folk som skal være katolsk, men har en av verdens verste abortstatistikker.

Pavens tale

- Jeg dokumenterer nedenfor det aktuelle utsnitt fra prekenen i privat oversettelse:

"...Menneskelige lovbøker forsvaret livet og straffer drapsmennene. Samtidig kommer man ikke forbi å konstatere at vårt århundre er belastet med millioner av uskyldige menneskers død. Den moderne form for krigføring, som består i massiv bekjempelse og tilintetgjørelse av den ikke-stridende befolkning, har bidratt til dette. Man trenger bare å tenke på bombeangrep (inntil bruk av atombomben), og videre på konsentrasjonsleirer og massedepotasjon av hele befolkninger som ender med millioner av uskyldige ofres død. Blant Europas folk har vår nasjon særlig andel av denne massenedslaktning. På vår jord er budet 'du skal ikke slå ihjel' blitt krenket ved millioner av forbryterske gjerninger.

Blant disse forbrytelsene er de

systematiserte mord på hele nasjoner særlig opprørende - fremfor alt på jødene og også på andre befolkningsgrupper (som sigøynere), kun motivert ved deres rase- eller nasjonaltilhørighet.

Folkemordene

Var dette bare utslag av særskilte grusomheter? Man må fastslå at folkemordene i siste krig var forbedret av helt programmatisk rase- og folkehat. Disse programmene forkastet det moralske prinsipp i budet 'du skal ikke slå ihjel' som absolutt forbindelig grunnsetning. Ved henvisning til ideologiske blendverk overdro de til privilegerte menneskelige instanser retten til å bestemme over enkeltpersoners, ja, hele gruppers og nasjoners liv og død. I stedet for det guddommelige 'du skal ikke slå ihjel', satte man da 'man kan slå ihjel', ja sogar 'man skal slå ihjel'. Og slik ble hele landskap på vårt kontinent til uskyldige menneskers gravfelt, ofre for forbrytelsene. Roten til forbrytelsen består i at mennesker tiltok seg guddommelig makt over menneskers liv og død. Her melder seg et fjernt, men likevel hårdnakket ekko av de ord som mennesket fra begynnelsen av opponerte mot sin egen Skaper og Fader med: "Dere vil bli som Gud og kjenne godt og ondt" (1. Mos 3-5) - (det betyr: Dere kan selvstendig bestemme hva som er godt og ondt).

Går videre

Tilgi, kjære brødre og søstre, at jeg går enda videre. Til dette enorme gravfelt med ofrene for menneskelig grusomhet i vårt århundre kom-

Biskoppelig refs av Venezuelas myndigheter

Hjelpebiskop Mario Moronta av Caracas i Venezuela kritiserte nylig landets politiske «establishment» for å bedrive «korrupsjon, demagogi og gement bedrageri.» Folket er blitt «forrådt av dem som har gitt seg ut for å være nasjonens tjenere, men som i virkeligheten bare har tjent seg selv og sine egne interesser,» sa biskop Moronta.

CATHOLIC HERALD

Løs opp på islams monopol!

Ikke-muslimske elever i Malaysias offentlige skoler må få anledning til å følge undervisning i sin egen religion i de timer som er satt av til undervisning i islam, krever Malaysias "Christian Federation" som representerer både katolske og ikke-katolske kristne i landet.

I dag er all undervisning i andre religioner enn islam forbudt i de offentlige skolene i landet. Den "statsborger-orientering" som for tiden gis til ikke-muslimske elever i islam-timene, tar for seg etikk og "regler for anstendig oppførsel", men utelukker de kristne verdier, hevder de kristne.

L'OSSERVATORE ROMANO

mer enda et annet stort gravfelt: De ufødtes gravfelt, de forsvarsløses, de som ikke engang fikk se sine egne mødres ansikt som samtykket til, eller ga etter for press slik at deres liv ble tatt før de engang var født. Men de hadde jo allerede livet, de var allerede unnfanget og utviklet seg under sine mødres hjerter, uten forvarsel om den dødelige trussel. Og da denne trusselen ble gjort til alvor, da forsøkte dette vergeløse menneskelige vesen å verge seg. Filmapparatet fastholder det ufødte barns fortvilte forsvarskamp i mors liv. (Jeg har en gang sett en slik film - enda i dag kan jeg ikke befri meg fra minnet). Det er vanskelig å forestille seg et mer skrekkelig drama i sitt moralske, menneskelige uttrykk.

Dramaets røtter - hvor forgrenet og mangesidige er de i dag. Og også her finnes det den menneskelige instans, grupper, lovgivende forsamlinger som 'legalisere' livsberøvelse av ufødte mennesker. Finnes det en slik menneskelig instans, et parlament som har rett til å legalisere drap av uskyldige og vergeløse menneskelige vesener? Hvem har rett til å si 'man kan slå ihjel', ja sogar 'man må slå ihjel' på det sted hvor man mest må hjelpe og beskytte livet?..."

- Så langt paven. Forøvrig er jeg personlig meget lei for at Vårt Lands lederskribent benyttet seg av den gamle myte fra 1960-tallet om Vatikanets likegyldighet til nazistenes jødeforfølgelse.

Dominikanerinner på Lunden i 40 år!

Den 7. juni, på festen for Jesu Hellige Hjerter, var det fest hos dominikanerinnene i Lunden Kloster i Oslo: Da var det på dagen 40 år siden de første søstre kom fra Lourdes og dannet det første kontemplative klosterfelleskap her til lands siden reformasjonen. 40-årsdagen ble feiret med bl.a. messe der biskop John W. Gran forrettet. I sin hilsen til søstrene og deres gjester minnet biskopen om at "den som gjorde dette vovestykke - la oss kalle det det - mulig, og som så til at det lykkedes, var områdets dengang eierinne, Marie Knudtzon som med tid og stund selv ble søster her og ga alt hva hun hadde, ja mere: alt hva hun var til grunnleggelsens gjennomføring og utvikling".

Da Marie Knudtzon døde i 1966 skrev St. Olav at "hun har spilt en betydelig rolle i den katolske kirkes moderne historie i Norge (-) norske katolikker vil alltid huske henne for denne innsatsen". Hun konverterte til den katolske kirke rundt 1920 og fant etter hvert at hennes livsoppgave var å grunnlegge et kontemplativt kloster. "Etter mange år med vanskeligheter, skepsis og motstand kom de første søstre til Lunden i 1951," noterer bladet.

I dag er Lunden et selvstendig kloster, ikke lenger avhengig av Lourdes der de første søstre kom fra. Og store forandringer er skjedd siden de første søstre flyttet inn i den gamle trebygning i den store

hagen. I 1966 stod nybygg ferdig, vakkert innpasset i terrenget, tegnet av arkitektene Gunnar og Sven Bjerke. Thomas Thiis-Evensen har stått for innredning og senere ominnredning av kapellet - et velgjørende rom for stillhet og ettertanke, gudstjeneste og glede. I begge ender av kirkeskipet gløder Finn Christensens glassmalerier, og over alteret henger Ragnhild Butenschjønns smykke av et kors. For noen år siden flyttet både St. Dominikus og jomfru Maria inn i kirkens kor - i Ragnhild Butenschjønns bronseutførelse.

I dag er det 13 søstre i klosteret, blant dem flere norske - og der er to postulanter og en novise. Og de seks rom i klosterets gjesteavdeling står sjelden tomme! Enkeltpersoner og grupper søker hit for finne stillhet og delta i klosterets intense liturgiske liv. Det er langt fra bare katolikker som søker Lunden og søstrene. Messe og tidebønner er selvsagt 'åpne' for alle. Det hører med til historien at søstrene har et svært så godt forhold til den lokale statskirkemenighet på Tonsen.

Med god grunn kalte biskop Gran i sine hilsningsord ved 40-årsjubileet Lunden kloster for "en fremadstrebbende kommunitet". Det gror der Marie Knudtzon så gavmildt sådde - trofaste søstre hegner om veksten.

Den som ennå ikke har vært på Lunden, har noe godt i vente.

Folket har den presse det fortjener
«I vårt enfold trodde vi at dette skulle bli Gorbatsjovs dag.» skrev Arbeiderbladets «Jo» kort etter Gorbatsjovs Oslo-besøk. «Men der tok vi grundig feil. Over hele førstesida beretter VG at Knut Th. Gleditsch (52) har sagt opp sin stilling i NRK, mens Dagbladet på samme sted og med samme utstyr forteller at Knut Bjørnsen

(58) har gjort det samme. Med ett ble dagen som skulle gi oss fredfull glede og nobel berikelse, forvandlet til et av de mørkeste kapitler i vårt lands nyere historie!»

Samme dag — i samme avis — kommenterer også Per Edgar Kokkvold de samme meldinger med følgende funderinger: «Ingen skal si at Norge ikke har en diffe-

rensiert dagspresse! ... Men er det virkelig slik vi vil ha det? Vil vi ha medier hvor de som formidler begivenhetene, blir viktigere enn de som skaper dem — mens begivenhetene selv forsvinner ut i periferien? Folket har den presse det fortjener, men er folket tjent med det? ... Fins det ikke en mellomting mellom mørk anonymitet og idiotisk kjendiseri?

Tro og lys-bevegelsen ble startet i 1971 av Jean Vanier og Marie-Helene Mathieu, kjent for sitt arbeid blant psykisk utviklingshemmede. I påsken i år hadde bevegelsen, om samler psykisk utviklingshemmede, deres familier og venner, sin tredje valfart til Lourdes. *Aslaug Espe*, som er med i den nystartede norske avdeling av Tro og Lys, forteller i denne artikkelen om valfarten og om et kirkelig fellesskap som både har med glede å gjøre og med det å bære hverandres byrder.

I påsken i år valfartet 15.000 mennesker fra 64 forskjellige land til Lourdes - 5.000 av disse pilegrimene var mennesker med psykisk utviklingshemming. Det var den tredje Tro og lys-valfarten til Lourdes. Mottoet "Mot enhet" brakte sammen folk fra ulike kirkesamfunn, forenet i kjærlighet til Kristus og til hans små søsken, de psykisk utviklingshemmede.

Skjærtorsdag ble alle ønsket velkommen av Jean Vanier og Marie-Helene Mathieu, de to som startet Tro og lys-bevegelsen for 20 år siden. Jean Vanier hilste oss velkommen med disse ordene: "Det viktigste for meg i Tro og lys er å gå til de mest sårede og foraktede og si: Du har verdi. Jeg vil være sammen med deg. Du er ikke lengre alene."

Det var ikke det talte ord som preget denne påskefeiringen. Delvis på grunn av de utviklingshemmede,

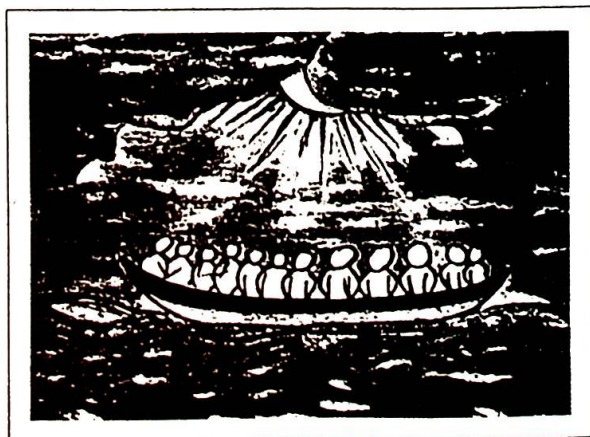
men også fordi vi alle var språkhemmede, ble det naturlig å dramatisere påskebudskapet. Påskennattsmessen ble et høydepunkt. Psykisk utviklingshemmede med sine venner ga nytt liv til påsketekstene. Det ble en gledesfylt oppstandelsesmesse: Med påskelysene løftet sang alle 15.000 sitt "alleluja". Og det ble spontan dans etter at messen var slutt, både inne i basilikaen og

utenfor. Unge og gamle med og uten rullestoler deltok.

Påskedag fortsatte oppstandelsesfesten ute på plenen ved siden av Bernadette-senteret. Alle Tro og lys-pilegrimene møtte i sine hvite, hjemmelagde ponchoer, og det ble sang og dans og utveksling av gaver som de ulike gruppene hadde tatt med seg. Noen byttet også ponchoer. På denne enkle måten ble vi kjent med hverandre, fikk oppleve fellesskapet i festen.

Erkebiskopen av Milano, kardinal Martini, som er president for Den europeiske bispekonferanse, kom til Lourdes påskedag for å delta i Tro og lys-valfarten. Han sammenfattet med enkle ord den plass Tro og lys-bevegelsen har i Kirken. Han fortalte at han hadde deltatt i påskefeiringen hele uke; liturgien hadde vært vakker og verdig, men likevel var det noe som syntes å mangle, og det hadde han funnet her i Lourdes sammen med Tro og lys: Det var gleden! De psykisk utviklingshemmede kan hjelpe oss til å gjenoppdage gleden og føre den tilbake til messefeiringen, mente kardinal Martini.

Emblem til den første Tro og lys-valfarten, laget av en psykisk utviklingshemmet gutt. Han kan ikke telle, likevel er det 12 apostler i båten.

Jødiske menigheter likestilles

For første gang siden jødene ble fordrevet fra Spania i 1492 har lovverket nå sidestillet Det mosaiske trossamfunn i Spania med Den romersk-katolske kirke. Loven anerkjenner sabbaten som fridag for jødene; jødiske vernpflichtige vil bli fritatt for tjeneste på sabbaten og andre jødiske festdager; ekteskap inngått i synagogen får samme sivilrettslige gyldighet som katolske viel-

ser; jødiske menigheter får lov til å drive sjelesorg for sine medlemmer i sykehus, fengsler og militærforlegninger. Loven sikrer også levering av kosher-mat til slike steder.

Jødiske spanske borgere kan trekke fra sine synagogebidrag og andre gaverbidrag på skatten uten spesiell registrering "som jøde". Slik registrering hørte nazismen til og avvises derfor av jødene. KNA

Dødehavsrullene fra Jesu tid

De bibelske tekstruller som ble funnet i Qumran ved Dødehavet i tiden 1947 til 1956, stammer ifølge de nyeste vitenskapelige undersøkelser med sikkerhet fra Jesu tid, opplyser lederen for det israelske arkeologiske institutt. De siste prøvene, som er foretatt i Sveits, har foregått i et halvt år, og resultatet er altså: Dokumentene er ca. 2.000 år gamle. KNA

Tro og lys - mål og arbeidsmåte

Tro og lys-bevegelsen ble stiftet etter en valfart i 1971. Da tok Jean Vanier og Marie-Helene Mathieu sammen med en gruppe foreldre initiativet til en valfart til Lourdes. Det var ikke en vanlig valfart, den var for psykisk utviklingshemmede, deres familier og venner, mennesker som tidligere ikke hadde vært velkommen i de vanlige valfartene. Det ble en stor opplevelse, og det oppstod et sterkt behov for å møtes også etter valfarten. Det dannet seg små grupper som bestod av de utviklingshemmede, deres foreldre, søsken og venner. På den måten oppstod Tro og lys.

En Tro og lys-gruppe består vanligvis av rundt 30 personer. Gruppen møtes regelmessig, vanligvis én gang i måneden. Vi møtes for å dele våre liv og vår tro, for å be sammen og feire gudstjeneste sammen. Vi møtes for å ha fest.

En Tro og lys-gruppe fører sammen mennesker med psykisk utviklingshemming og vil hjelpe dem til å oppdage sitt kall i kirken - som blant annet er å gi oss såkalte 'normale' del i deres rikdom, deres følsomhet og trofasthet.

Tro og lys kan gi foreldre støtte,

Endelig fremme i Lourdes! Tro og lys-pilegrimene samlet til velkomstmøte med Jean Vanier og Marie-Helene Mathieu.

kan hjelpe dem til å se skjønnheten i deres sønn eller datter og oppdage at han eller hun kan være en kilde til liv for andre. For venner gir Tro og lys mulighet til vennskap og engasjement overfor mennesker

med psykisk utviklingshemming.

I en tid da så mange mennesker med psykisk utviklingshemming blir 'ryddet av veien' før eller under fødselen, ønsker Tro og lys å være et tegn på Guds kjærlighet til disse menneskene og deres familier. Vi ønsker å leve konkret budet om å bære hverandres byrder.

Tro og lys' kall er å føre mennesker med psykisk utviklingshemming til kirken. "Når vi ikke ser dem i kirken, må vi være på vakt. Da er det vår oppgave å gå ut og finne dem og føre dem tilbake til kirken," sa Marie-Helene Mathieu i et foredrag i Lourdes.

Tro og lys finnes også i Norge. Vi

Hva betyr det å være handikappet? Det er en byrde som må bæres av den sterkeste i et kappløp for at den svakeste skal få en lik sjanse. Der- som vi forstår begrepet handikappet på denne måten, får vi et helt nytt perspektiv: I og med at disse menneskene bærer en virkelig byrde, blir de i sin enkelhet en spesiell og ren avbildning av Gud, Hans liv og Hans kjærlighet. Det som er dårskap i menneskenes øyne, er sann visdom for vår himmelske Far.

Pave Johannes Paul II i et brev til Tro og lys, påsken 1991

Kuwait: Frigjort til ufrihet

Amnesty frykter urettferdig rettergang og nye tilfeller av tortur under det rettsoppgjør som nå pågår i Kuwait. En Amnesty-delegasjon reiste til Kuwait i slutten av mai for å være tilstede under rettsaker. En annen Amnesty-delegasjon var i Kuwait i månedsskiftet mars-april og rapporterte om en bølge av represalier, vilkårlige arrestasjoner, tortur og drap etter Iraks tilbaketrekking.

Kuwaitiske myndigheter har overfor Amnesty innrømmet at menneskerettighetsbrudd var blitt begått etter at irakerne trakk seg ut, men hevder at slike overgrep nå ikke lenger forekommer... Amnesty har appellert til Emiren av Kuwait om å stanse overgrep som er blitt påvist. En rekke lands myndigheter presser nå på for å få Kuwait til å trygge menneskerettighetene og innføre demokratiske reformer.

Amnesty Nytt

Oppfordrer til kritisk lojalitet

Formannen i Den tyske bispekonferanse, biskop Karl Lehmann av Mainz, oppfordrer teologistudentene i sitt bispedømme til "kritisk lojalitet mot kirken . . . kritikk av kjærlighet til kirken". Hans begrunnelse er at kirken ikke er "det endelige mål, men et middel til frelse".

"Kun den som ikke bare aksepterer menneskers, men også kirkens begrensede og syndige virkelighet, og gjennomgår alle disse lidelser fullt ut, kan verne om den opprinnelige kjærlighet," sa biskop Leh-

14

begynte i fjor, og er nå en gruppe på ca. 25 mennesker som møtes regelmessig én gang i måneden. Vi har knyttet til oss en protestantisk og en katolsk prest. Det ble ikke naturlig for oss som gruppe å dra til Lourdes sammen denne gangen, men jeg dro sammen med min familie som representanter for vår norske gruppe.

Vi ønsker at Tro og liv skal vokse og nå nye familier med psykisk utviklingshemmede barn/unge/voksne. Vi ønsker også å nå andre mennesker som vil være venner med psykisk utviklingshemmede og deres familier.

Interesserte kan kontakte:

Aslaug Espe,
Skogfaret 10,
1430 Ås
(tel. 09 - 94 26 41).

Også den norske gren av Tro og liv var representert. Aslaug Espe har datteren Kristin på armen, mens Therese sitter trygt på far Åsmunds skuldre.

Vatikanpress mot amerikansk hyrdebrev om kvinner

Under et to dagers møte i Roma nylig mellom representanter for den romerske kurie, for episkopatet i fem verdensdeler og for USAs biskoper oppfordret man de amerikanske biskoper til å moderere sitt utkast til hyrdebrev om kvinners plass i kirken, melder ukemagasinet *The Tablet*. De amerikanske biskoper har arbeidet med dokumentet i åtte års tid; det første utkastet kom i april 1988, det andre, som nå behandles, to år senere.

I en pressemelding fra Vatikanet heter det at "mange bispedømmer har

gitt uttrykk for at de ønsket et kollegialt møte om saken slik at man kunne komme frem til et felles svar". Det er kjent at Vatikanet stiller seg skeptisk til enkelte av synspunktene i hyrdebrevet: de amerikanske anbefaler bl.a. at man for alvor tar spørsmålet om kvinners adgang til det permanente diakonat opp til vurdering. Det sies ikke noe om kvinnelige prester, men biskopene minner om at "Jesus selv valgte kun menn til apostler". Fra Vatikanets side har man i forbindelse med møtet rost USAs biskoper for deres samarbeidsvilje. Under møtet ble det foreslått at man nedgraderer dokumentet fra hyrdebrev til 'uttalelse fra biskopene'.

I en pressemelding om møtet heter det at man er enig om dokumentets art

og metodologi, og om at det trengs utdypelse av dets antropologi - i lys av den pavelige encyklika om kvinners verdighet og kall, *Mulieris dignitatem* - samt en utdypelse generelt innen kirken av den marianske dimensjon.

Formannen i den amerikanske bispekonferanse, erkebiskop Pilarczyk, sier i sakens anledning at man har kritisert de høringer biskopene har hatt med store grupper kvinner i forbindelse med hyrdebrev-arbeidet, ut fra det syn at kirken ikke bør la seg påvirke av pressgrupper der de som skriker høyest, blir best hørt. Han mener også at enkelte medlemmer av kurien ikke liker at en nasjonal kirke tar et eget standpunkt i en sak som Vatikanet selv ikke har gått i dybden med, noterer *The Tablet*.

mann. Som forbilder på slik "kritisk lojalitet" nevnet han telogene Karl Rahner, Yves Congar og Henri de Lubac, som, ifølge Lehmann, under Det 2. Vatikankonsil kjempet for sitt syn, men uten å triumfere det gjennom for enhver pris; felles aksept var viktigere for dem.

Lehmann nevnte ikke Hans Kung som er opphavsmannen til uttrykket "kritisk lojalitet mot kirken". De han først brukte det, ble det kalt "selvmotsigende", noterer KNA.

Ørkenskjold ødelagt av golfkrigen

Krigen i Persiabukta har ødelagt naturens eget «ørkenskjold», og området kan komme til å oppleve kraftige sandstormer, heter det i en rapport offentliggjort nylig. Jordbruksamfunn, flyplasser og byer kan rammes.

Rapporten er laget av den egyptiske geologen Farouk El-Baz ved universitetet i Boston. Han hevder at de ødeleggelsene

som stridsvogner og skyttergraver har påført ørkenens naturlige beskyttelseslag, kan få verre følger enn oljebranner og giftig avfall etter bomber.

Det naturlige «ørkenskjoldet», bygd opp i løpet av de siste tusen år, er paradoksalt blitt ødelagt av militæroperasjonene med samme navn, sier El-Baz.

IPS/REDD-BARNA-AVISA

Unngå mikrobølgeaktige tiltak!

15

En tankevekkende og matnyttig liten trykksak ligger på bordet: "Barn og unge - menighetens ansvar?" Det dreier seg om en rapport fra det tradisjonelle "Vår møte på Mariaholm", som i år nettopp tok opp emnekretsen barn - unge - menighet. Heftet, som allerede i utformingen rører både humør og teft, inneholder de innledende debattinnlegg (i utdrag) samt "henstillinger til menighetene", "til Pastoralrådet i Oslo Katolske Bispedømme (PRO)" og - ikke minst nyttig - "en idébank".

Her skal bare serveres noen spissformuleringer og lignende som smakebiter, for her bør alle interesserte - og det burde være mange - lese selv. Heftet kan fås ved henvendelse til PRO, Akersvn. 5, 0177 Oslo 1.

Men altså til innholdet. De tre innleiderne på Mariaholm var Petter Bruce, sekretær i Unge Norske Katolikkers Forbund, pater Rory Mulligan, tidligere landsdekkende ungdomsprest i Oslo Katolske Bispedømme, nå sogneprest i St. Svithun menighet i Stavanger, og Maria Giæver, høyskolelektor og garvet leder og inspirator blant katolsk ungdom i vårt land. Tre meningsberettigede hoder med gode forutsetninger for å si noe vettugt om saken.

På landsbasis er det ca. 8.500 "barn og ungdom i den katolske kirke i Norge", noterer Petter Bruce, altså "store grupper" som også er "nøkkelgrupper for Kirkens liv og levned". Hvor mye av menighetenes ressurser brukes på denne gruppen? "Variasjonene er enorme. Enkelte menigheter er direkte nega-

tive til ungdomsarbeidet. Andre engasjerer seg aktivt - menighetens ressurser stilles til disposisjon, og ungdomslederne får virkelige støtte." Bruce ønsker seg "åpne sinn overfor de unges ønsker og idéer" fordi "dessverre blir det altfor ofte til mye verbal velvilje", og lite aktiv støtte.

Med utgangspunkt i en lignelse "om kyllinger og mikrobølgeovner" slår pater Rory fast at vi må "unngå 'mikrobølgeaktige' tiltak" overfor barn og unge. Vi må i stedet "anvende jevn, moderat varme - over tid", som "lokker frem det skjulte nye liv." Han advarer mot det han kaller "menighetens motforkynnelse - den kalde dusjen": "ureflekterte voksne reaksjoner som kan drepe ungdommelig iver". Hans spørsmål til refleksjon er særdeles nyttige. Som f. eks. disse to: Hvem ga meg følelse av å høre med i kirken? Hvem ga meg følelsen av å stå utenfor?

"Gå tilbake til barndommens land (-) til du treffer et menneske du likte å være sammen med. Ikke dine foreldre, men en annen person," var en av Maria Giævers oppfordringer til de 41 deltakerne på Mariaholm. Og frem kommer "mennesker som var med på å fremleske vår identitet, vårt selvilde, den måten vi tenker om oss selv på". Ut fra bildet av moren som ammer sitt barn, som gir næring og nærhet på samme tid, minner Maria Giæver om det viktige prinsipp at "vi foretar oss ikke bare én ting om gangen, men mange". Og hun slår fast at "noe av det viktigste vi kan gjøre i forhold til den unge slekt, er å legge forholdene til rette for felles aktiviteter

generasjonene imellom. Fremdeles kan jeg huske hvor gøy det var når vi fikk 'narret' far og tanter med på å leke gjemsel sammen med oss unger".

Hva gjør vi sammen i menigheten, i familien for å "hjelpe hverandre til å bygge det evige liv i våre hjerter"? Og hva kan vi gjøre - med litt oppfinnsom kjærlighet og fantasi? Vår møtet samlet sine idéer i en "idébank". Les om dem og om de tidligere nevnte "henstillinger" til henholdsvis menighet og Pastoralråd - og oss alle? - i det lille heftet. Det er vel anvendt tid.

Ungdomsarbeidet skal "frigjøre fra materialistiske stengsler til et møte med Jesus Kristus". (UNKFs formålsparagraf)

Ny era krever kirkelig fornyelse
Den nye erkebiskopen av Praha, Miloslav Vlk, sier at kirken i Tsjekkoslovakia må "oppdateres". De gammeldagse former passet kommunistene utmerket: De visste at en pre-konsiliær kirke som var "begrenset til kirkerommet som en slags ghetto, adskilt fra det øvrige samfunn", ville ha mindre virkning, og at dens budskap ville lide. En annen arv fra kommunisttiden er det skarpe skillet mellom prester og leg-

folk, som man nå må komme bort fra. Ifølge Det 2. Vatikankonsil er "vi alle Guds folk", understreker erkebiskop Vlk.

Når det gjelder "Pacem in Terris-prestene", det vil si prester som samarbeidet med regimet, så "er det ikke lenger noe problem", ifølge Vlk. Hierarkiet har innsett at det ville være farlig "å kategorisere og skille" mellom prester som var medlemmer av den statlig kontrollerte Pacem in Terris-bevegelsen og de som ikke var det:

Allerede før 'fløyelsrevolusjonen', som fjernet kommunistregimet, besluttet man å behandle medlemmene som brødre. Ikke alle Pacem in Terris-prestene hadde dårlige hensikter: Noen hadde ikke mot til å stå imot, eller mente det var en måte å holde kirken i gang på. "Hvis de viser at de kan gjøre jobben sin, får de beholde sine stillinger - det kommer ikke til å bli noen heksejakt," lover erkebiskop Vlk.

THE TABLET

16 Katolikk i Estland: Å spille piano med bare noter. . .

- Å være katolikk i dagens Estland, er som å skulle spille piano med bare notene for hånden - vi mangler nesten alt, sier pastor Rein Ounapuu, aleneprest for landets vel 1.500 katolikker. - Offisielt er 40 til 50 prosent av estlenderne lutheranere, men spør du meg, vil jeg si at hovedreligionen er den nyhedenske materialisme!

Pastor Rein Ounapuu.
Foto: Knud H. Kluge.

Ingen ni til fire jobb for unge pastor Rein - som forøvrig slett ikke hadde tenkt å bli katolsk prest, da han drog til Riga for en del år siden. Luthersk teologi var det han skulle studere, men så endte han etterhvert på katolsk presteseminar i stedet. Og har i dag et arbeidsfelt - og tydeligvis også en arbeidskapasitet! - som kan ta piffen fra noen og hver: Han står for gudstjenestelivet i fire byer, for sjelesorg, katekese, oversettelser, radioandakter etc. Samt gjenoppbygging av kirker - i den grad det finnes midler.

- Og du driver med pressearbeid også? Et nærliggende spørsmål fra St. Olavs side da det er i pressesammenheng vi har truffet hverandre.

- Jo takk, vi er redaktørkolleger. Kirken - det vil i dette tilfellet si jeg! - gir ut et lite blad med katekettisk stoff, bønner, dikt, nyheter, liturgiske tekster. Jeg oversetter til dels lesningene til søn- og ukedagene fortløpende - vi er litt sent ute med Det 2. Vatikankonsil hos oss, men vi kommer! 200 eksemplarer 'trykket' på kopieringsmaskin - et blad til å lese og ikke kaste! under-

streker redaktør Rein og røper at metodistene skal ha 'stjålet' stoff fra ham.

- Vi har så lite på trykk, så vi må holde på det vi har. Vi har en liten messebok på estisk, finsk og latin - utgitt i Finland med hjelp derfra. Biskop Verschuren av Helsinki er en uvurderlig støttespiller! Ofte leser jeg messen på latin, det er greitt når det er fire-fem språk representert, som det ofte er i mine menigheter. Jeg arbeider med en bønnebok på estisk, det vil si jeg er så lykkelig å ha fått en computer, slik at de bønnene jeg oversetter til bladet, med tid og stunder kan hentes ut til en enkel bok.

Også annet mediearbeid får pastoren tid til. Religion er blitt emne både i radio og TV, og et nasjonalt kirkeråd samarbeider om radioprogrammer. Hver søndag er det et kvarters program med tekstlesning og påfølgende meditasjon, ytterligere et kvarter pr. uke til kirkelig nyhetsstoff, forteller pastor Rein, som sier at han "prosentuelt sett" har relativt stor mulighet til å komme til orde i radioen.

- Med hva slags programmer?

- Det er ikke vanlig med gudstjenester i radio eller fjernsyn, kun prekener. Men sist jul ble julemessen fra Peterskirken overført for første gang, og jeg hadde gleden å kommentere. Heldigvis, for de som arbeider i radio og TV har ikke peiling på religion. Andres uvitenheten kan forresten til tider være nyttig - jeg har fått mange idéer til egne innslag og utspill via den!

Det er trange tider i Estland som i andre deler av Sovjetunionen, folk sulter ikke, men man lever i et mangelsamfunn. Ikke rart at titusener av estlendere, etter at grensen til Finnland ble åpnet, søker raske utenlandske penger som er både gull og brød verd hjemme i Estland.

- Det er blitt rent polske tilstander hos oss, sukker pastor Rein. - En strøjobb i Finland er mer verd i klingende hjemmemynt enn måne-

Fullt hus for kardinalene

Paven har nominert 22 nye kardinaler, og dermed er antallet kardinaler med stemmerett ved et pavevalg kommet opp i det fulltallige 120. Ved fylte 80 år mister kardinaler retten til å være med i konklavet ved et pavevalg.

Den reginale representasjon er stort sett uforandret etter de mange nyutnevnelser, listen med nyutnevnelser har navn fra alle

verdensdeler. Ingen region dominerer: Italia mistet sin majoritet i 1940-årene og Europa sin i 1988.

Blant de nye er det tre fra den tidligere østblokken: Berlins biskop Georg Sterzinsky (55), Romanias gresk-katolske erkebiskop Alexandru Todea (79) og den tsjekkiske biskop Jan Korec SJ.

I forbindelse med nyutnevnelserne avslørte paven at han i 1979 i hemmelighet

utnevnte biskopen av Shanghai, Ignatius Kung Pin-mei, til kardinal. Biskop Kung var på det tidspunkt fengslet, anklaget for å ha spredt katolsk tro i Kina. Han var urokkelig lojal mot Roma. Da straffen ble omgjort til utvisning i 1988, drog han til legebehandling i USA og er senere blitt boende der hos slektninger. Han er nå 89 gammel.

THE TABLET

ders 'hjemmearbeid'. Men hva bruker man så disse pengene til? Vi har vært så fattige så lenge, og fristelsen til å bruke lettjent rikdom på gale ting, altså vestlige statussymboler, er stor. Folk velger snarveien fra fattigdom og mangel til video og Mercedes - for å sette det på spissen! Men slikt blir det hverken varig lykke eller økonomisk vekst av.

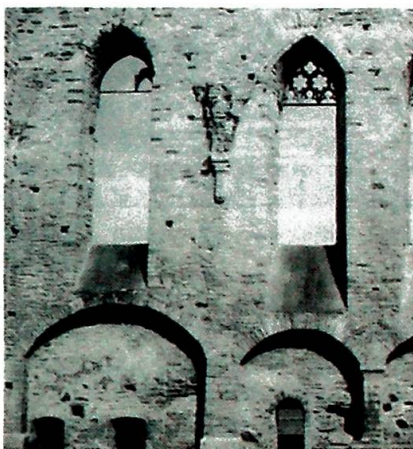
Estland er gammel katolsk mark. *Maarjama* - Marias land - kaltes det i en fjern fortid. Da var det reisemål for pilegrimer som ikke kunne dra så langt som til Jerusalem og det hellige land - i dag er det bare ruiner igjen av landets klostre, også det kjente Birgittaklosteret i Piritä.

- Det finnes noen middelalderklostre som nok kunne restaureres, og staten ville nok til dels være interessert i det, for slikt betyr turisme og valuta. For et års tid siden var jeg i et kloster selv - for første gang i mitt liv! Tenk om våre gamle klostre kunne bli 'levende muséer' - levende klostre som knytter båndene til fortiden! Det ville bety mye - ikke bare for den lille katolske flokk. . .

Nøyaktig hvor stor den flokken er, vet pastor Rein ikke. Man vokter seg for å føre kirkebøker og lister under hårdkommunismen.

- Men i Tallin har vi nå bortimot 1.000 i våre lister, bortimot 200 i Tartu, for å nevne de store stedene. Og stadig dukker det opp folk som har holdt sin ensomme tro vedlike i undergrunnen, og som nå våger seg frem. Godt at jeg snart får forsterkning! Går det etter planen, blir vi to prester i Estland til høsten.

- Det er stor religiøs søken i vårt

Estland er gammel katolsk mark, og pastor Rein Ounapuu ønsker at noen av landets gamle klostre kan bli "levende muséer - levende klostre som knytter båndene til fortiden". Bildet er fra ruinene av Birgittaklosteret i Tallin.

land - etter årtiers statsautorisert tørketid. En søken på godt og ondt, får jeg nesten si. Folk er så åndelig sulteforet og uvitende at de griper etter nær sagt hva som helst! Ikke rart at herlighetsteologer som for eksempel svenske Ulf Ekmann, satser stort både hos oss og i det øvrige Baltikum. Selv - for ikke å si ikke minst - i det helkatolske Litauen! Mange har den oppfatning at kirken og religionen må da kunne løse alle problemer, at det dreier seg om et slags hekseri. De forstår ikke at kirken er en begynnelse, en hjelp til blant annet mer menneskelighet. . .

- Gud gir ikke de stener som disse menneskene ber om, når de tror de ber om brød.

UKJ.

"Livets uke" - katolsk initiativ i Tyskland

Fra 10. til 16. juni gjennomførte Den katolske kirke i Tyskland en "Livets uke", bakgrunnen er bevisstheten om at menneskelig liv er utsatt i dagens verden og krever beskyttelse. Den tyske bispekonferanse og De tyske katolikkers sentralkomiteé står bak initiativet, som skal bli en årlig forteelse og, det håper man i hvert fall, etterhvert et felles-kirkelig initiativ. Årets uke fokuserte på abortproblematikken - et naturlig valg siden den tyske gjenforening på nytt har satt abortlovgivningen på dagsordenen. I det tidligere DDR er det fri abort innen en viss termin av svangerskapet, mens abort i vest omfattes av straffeloven - nærmere bestemt paragraf 218 - men tillates på spesielle indikasjoner. Det hører med til bildet at denne indikasjonsmodellen i dag praktiseres adskillig mer liberalt enn forutsatt da loven ble til i kjølvannet av den 2. verdenskrig. Diskusjonen om 'terminmodell' kontra 'indikasjonsmodell', evt. med utvidet obligatorisk rådgivningstjeneste, er høylydt.

I informasjonsmaterialet for "Livets uke" imøtegås bl.a. en del av de vanlige pro-abort-argumenter både med katolsk lære og med forskningsresultater. Det understrekes at den katolske kirke er helhjertet for "ansvarlig foreldreskap", og at abort må ses i en vid samfunnsmessig sammenheng. I et hefte noterer bispekonferansen bl.a.: "Til det ufødte barns rettigheter hører ikke bare den strafferettslige beskyttelse staten gir, men også menneskeverdige livsbetingelser og omfattende hjelp til kvinner som befinner seg i det de oppfatter som en nødsituasjon, og som ser et svangeskap som en belastning. Her tenker vi ikke bare på finansiell nød: Ofte er manglende livsmot og livsperspektiv en vel så stor belastning."

Nonner får ikke ta seg av jødiske barn
Det har stormet rundt St. Vincent av Paul søstrenes kloster i Ein Karem i Jerusalem, en bydel som ifølge tradisjonen regnes for å være hjemstedet til Elisabeth, Johannes Døperens mor. Søstrene tar hånd om 60 psykisk utviklingshemmede barn, mange av dem er også blinde, døve eller lider av epilepsi.

Ingen setter spørsmålstejn ved kvaliteten i den omsorg barna får. Men i april i år kom det plutselig beskjed fra helseministe-

rens kontor at utviklingshemmede jødiske barn ikke lenger må plasseres i kristne institusjoner. Det vises i den forbindelse til tradisjonell jødisk lære at det er "uverdige" å sette slike barn i pleie "hos fremmede". Departementet hevder at kristne institusjoner er misjonsorientert; de er ikke nødvendigvis i første rekke ute etter å nå barna (de fleste av dem er for sterkt skadet til det), men familiene. De psykisk utviklingshemmede i Israel står langt nede på sam-

funnets prioriteringsliste, sier dr. Tova Lichtenstein, ortodoks jøde som underviser i sosialfag ved det religiøst funderte Bar Ilan-universitetet. Ifølge lederne for de psykisk utviklingshemmedes organisasjon står over 800 på venteliste for å komme inn hos St. Vincent-søstrene.

Søstrene på sin side tar det hele med resignasjon. "Vi drar dit Gud sender oss," sier priorinnen. "Det er vår oppgave å ta oss av de ulykkelige og utsatte, og ingen er

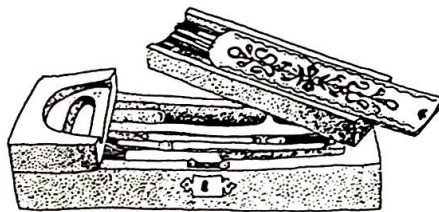
18

Leserbrev:

Teknikk i skolen – «det er fa'li det»

Hvilken virkelighet møter elevene i skolen — og utenfor? Hva må jeg forholde meg til som pedagog for å lære dem noe? Audiovisuelle apparater i skolen — hvorfor har vi det? Er det tidtrøyte for elevene eller «audiovisuelle proteser» for lærerne, slik som Svein Åtland, med adskillig humor, fremstiller det i St. Olav nr. 6/91. Kan vi lærere overhodet lære å bruke audiovisuelle hjelpemidler i undervisningen? Ifølge Åtland er vi bare i stand til å bruke apparater med en AV/PÅ-knapp i skolen. Vi er ikke i stand til å tilrettelegge undervisningen mht. nødvendige forberedelser når vi skal bruke disse apparatene, for «i klasserommet venter nye overraskelser i form av manglende skjøteledning.» Nei, tilbake til naturen! Tavle og kritt er alltid, om ikke akkurat tidens løsen, så i hvert fall lærerens. Slik var det på bestefars tid, og det som var godt nok for bestefar, er som bekjent godt nok for oss. Spørsmålet er bare om det er godt nok for elevene.

Jeg gremmes, for en slik fremstilling er egnet til å støtte opp om myten om den teknisk udugelige lærer, læreren som ikke kan se oppned på en kassettpiller og tror at overhead er et fotballuttrykk. Virkeligheten er nok heldigvis mer variert enn som så. På enkelte skoler har

faktisk alle filologer en kassettpiller til egen disposisjon i timene, og PC anskaffet for lærernes behov er i ferd med å bli en realitet mange steder. Videoen har vi hatt lenge. Overhead er fast installert i mange klasserom, særlig på spesialrommene.

Brukt på en fornuftig måte, og det er min tese at mange lærere kan det i dag, er dette med på å berike undervisningen for elevene. For mange elever bidrar dette til å levendegjøre undervisningen og aktualisere den på en måte som gjør læringen mer interessant og lystbetont. (Men her skrev jeg visst et fyord, tenk å nevne lyst i forbindelse med læring!)

Anklagen om den late lærer som bruker teknikkens vidundere som «audiovisuell protese», har man hørt før. Men da er man igjen tilbake til utgangspunktet, nemlig forberedelsene før undervisningen. En lærer som bruker video oa. for å fylle timene, uten å integrere dette i en bevisst plan, kan neppe kalles en god pedagog, men det er ikke den lærer som stiger uforberedt frem til tavla med et kritt i hånden heller.

Og selv om intensjonene er de beste, kan man i læreryrket som i alle andre yrker, mislykkes i sin yrkesutøvelse, både med og uten tekniske hjelpemidler. En del av vår

menneskelige verdighet består i at vi søker mot det vanskelig oppnåelige og i enkelte tilfelle er dømt til å feile. Nå hører det med til livets paradokser at det ofte er akkurat dette vi lærer av, forutsatt at vi tar oss tid til å tenke grundig igjennom hva som skjedde.

Vi får aldri i diskusjonen om 'hvordan' og 'pedagogiske' metoder glemme hvem vi arbeider med og for, elevene. Og det er et faktum at mange elever, kanskje særlig svake, har et rikt utbytte av den tekniske utvikling i skolen de siste årene, ikke minst har tekstbehandlingsprogrammene for dyslektikere åpnet nye muligheter for en stor gruppe, kanskje 5% av alle, som sliter med lese- og skrivevansker.

Likevel, under en forelesning på Statens Spesiellærerhøgskole i januar d.å., uttalte Marit Holm: «Den lærer som kan erstattes av en datamaskin, bør bli det!» Med dette mente hun som høgskolelektor og leder av Mikrodataavdelingen på samme sted sikkert ikke at man skulle unngå å bruke EDB i undervisningen. Poenget er bare det enkle at maskiner og apparater ikke tenker, det må pedagogen gjøre når han eller hun anvender dem, for i sin tur å vekke elevenes lærelyst, motivere dem og bidra til å utvikle deres tenkeevne.

Kritt og tavle trenger vi i skolen fremdeles, på samme måte som vaskekluter trenges i våre hjem. De er ikke overflødige, men eksisterer ved siden av tekniske nyvinninger som de færreste av oss vil være uten, selv om det selvfølgelig er mulig. Vi må på samme måte i skolen, for elevenes skyld, ikke bare holde oss

mer utsatt enn disse barna. Men hvis rabbineren ikke ønsker vår hjelp, kan vi finne andre som vil ha den." Det hører med til historien at da helsedepartementets bestemmelse ble kjent, henvendte en rekke mennesker seg til klosteret med sympati-erklæringer, blant dem Jerusalems borgermester, Teddy Kollek, som sa han vil gjøre alt som står i hans makt for å hindre at søstrene må gi opp sitt arbeid.

THE TABLET

Pavens anliggende for bønnens apostolat i august:

At vi må bruke fritiden klokt slik at den fører til åndelig vekst.

til det trygge, hevdvunne og velkjente, men ta aktivt del i deres utvikling og hverdag. Dette samtidig som vi har vårt etiske ansvar for øye og ikke i måpende beundring faller kommersielle interesser for fote, aksepterer en viss teknisk utvikling i skolen ved siden av kritt og tavle. Ikke ved at vi står der som passive forbrukere av produkter med tvilsom informasjonsverdi som vi viderefremidler i stor skala, nei, vi skal mestre og styre utviklingen med det overordnede mål å bruke det beste til elevenes beste.

Torill Böker

Den katolske kyrkja tillet messer på esperanto

No er det vorte tillate å feira katolsk messe på esperanto. Tidlegare har Vatikanet sett seg sterkt imot dette.

Dei nye reglane tillet berre esperanto som liturgisk språk ved serlege høve som ved kongressar eller andre større samlingar. Ein vanleg gudsteneste kan ikkje haldast på dette språket. Framleis er det forbode å gå til skriftemål og snakka esperanto med presten. Like eins er det forbode å gifta seg på esperanto.

Den katolske kyrkja har tradisjonelt hatt ei negativ haldning til esperanto, og ho har av ein eller

annan grunn assosiert språket med antikyrrkjelege haldningar og marxisme. Likevel har mange leidande katolikkar vore ihuga esperantotilhengjarar. Dei har i mange år arbeidd for ein meir liberal praksis frå kyrkja si side. Den fyrste katolske messe på esperanto vert halden i år.

Berre for å ha nemnt det: Nyleg er der stifta eseperantoforbund i Albania etter mange år med forbod.

Nærare opplysningar kan ein få ved å venda seg til Norsk Esperantoforbund, Olaf Schous vei 18, 0572 OSLO 5.

Sverre Wetteland

Olavsdagene - noe for enhver pilegrim

Har det noen gang kommet flere pilegrimer til Nidaros enn i dag? Neppe, mener arrangørene av Olavsdagene i Trondheim - ifølge Olav Egil Aune i Vårt Land. Årets Olavsdager finner sted fra 25. juli til 4. august og kan nærmest kalles en ti dager lang pilegrimsvandring med et femtitalls stasjoner i form av gudstjenester, konserter, utstillinger og foredrag.

Pilegrimsvandringene hørte middelalderen til, tror vi. Men spør omviserne i Nidarosdomen, og de forteller om møter med mange pilegrimer i løpet av en uke - folk som har lagt ut på reise for å finne frem til dommen, som setter seg ned og ber, time etter time, dag etter dag.

- I full bevissthet om at slik er det, og at vi alle er pilegrimer på hver vår måte i livet, derfor arrangerer vi Olavsdagene, sier

daglig leder Gayle Mosand. Blant de vel femti poster på programmet kan nevnes barnepilegrimstog hvor smårollingene undrer seg over mysteriet, olsokvandring i pilegrimenes spor gjennom Drivdalen, utstilling med vandrer motiver av Franz Widerberg, fremføring av Mozarts requiem. Tallin strykekvartett spiller i erkebispegården på selve Olsokdagen, og hete orgelnavn som Iain Simrock, Willie Kuhlman, Gerhard Oppelt og vår egen Tor Grønn inntar etter tur orgelkrakken i Nidarosdomen. Det tradisjonelle sommerkurset på Ringve med fremførelser på originale barokkinstrumenter har lokket til seg solister på toppnivå.

Det blir kort sagt "kulturell og kirkelig olsokfeiring på historisk grunn", noterer Olav Egil Aune. Som også kan melde at fjorårets store suksess, Carl Frederik Engeldstad og Magnar Åms "Pilegrimsspillet", skal oppføres i domkirken.

BEGRAVELSESBYRÅER

T.S. JACOBSEN-GRUPPEN
ULLEVÅLSVEIEN 1
 TELEFON * (02) 20 79 05
 20 62 02—11 15 61
 Telefax 20 70 04

MALERMESTER
 utfører allslags måler- og tapetserarbeider
GEORG FOERSTER
 Tlf.: 15 54 26/15 56 06

GUSTAV BÖHM & SØN A/S
Bakeri og Konditori
 Drammen
 Tlf. (03) 83 42 80

20

Kommunismens fall - ingen spøk!

Alt har sine sider. Selv kommunismens fall i Øst-Europa er ikke uten vemod, skriver det engelske ukemagasinet *The Tablet*, for sammen med regimene går også en hel kvaliteter genre i graven: den anti-kommunistiske protest i vitsedrakt, den spesielle sorte humor som florerer. Som f.eks. denne:

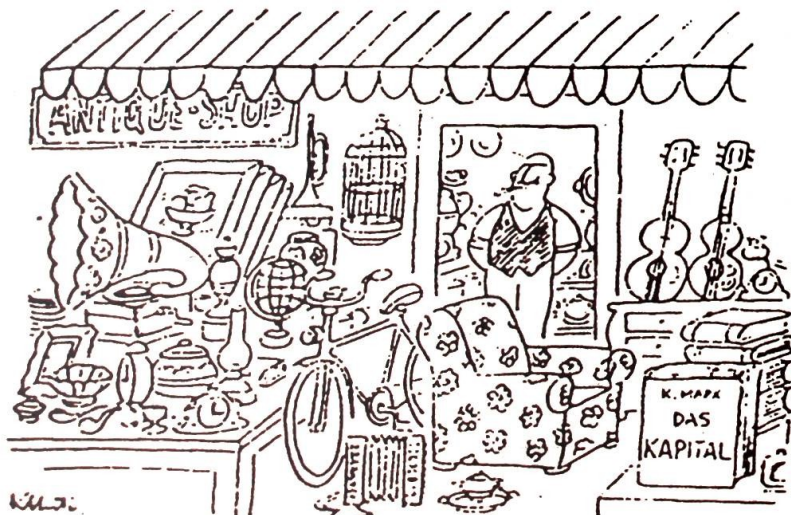
“Har du hørt siste nytt, Janos?
 Russerne har kommet seg til månen!”
 “Alle sammen?”

Sammenligninger mellom polaker, ungarere og tsjekkere var populære, og oftest var det de sistnevnte som kom verst ut. Eller best, alt etter som. I kjølvannet av den sovjetiske invasjonen i Tsjekkoslovakia i 1968 verserte i hvert fall følgende spørsmål: “Hvem er

verdens beste forretningsmenn? Tsjekkerne. For 20.000 ord fikk de 50.000 tanks!”

Økonomien var et uttømmelig emne. Det var drøssevis av vitser om hva man skulle velge hvis alternativene var et kapitalistisk eller et sosialistisk helvete - med det kapitalistiske som tross alt det beste valg, for “der fungerer tingene i det minste”! Og så var det svaret på spørsmålet om hva som er femti meter langt og spiser poteter? “Køen utenfor slakterbutikken.”

Men tilbake til tsjekkene. Kort etter invasjonen i 1968 het det seg at overhodet for landets katolske kirke var blitt bedt om å bidra til “normaliseringen” i form av en vennskapsgest overfor Sovjetunionen, som f. eks. å forandre navnet på Prahas katedral fra St. Vitus til St. Leonid. Kardinalen skal ha sendt følgende svartelegram på henvendelsen: “Det var en idé. Send relikviene omgående!”

Argentina: et «demokratur»!

Hva skjer med et folk når landets ledere legaliserer politisk kriminalitet ved å unnlate å straffe menneskerettighets-forbrytere? Denne dystre problemstillingen er høyst aktuell for svært mange latin-amerikanske land. Diktatorene har falt, og det demokratiske styresettet har overtatt. Hvor reelt er demokratiet i land der militæret fortsatt er en stat i staten? spør «Amnesty Nytt».

Da menneskerettighets-forkjemperen Adolfo Perez Esquivel mottok fredsprisen i Oslo 10. desember 1980, sa han at hele prisen, en million norske kroner, i sin helhet ville gå til videre arbeid i organisasjonen «Servicio de Paz y Justicia» (tjeneste for fred og rettferdighet). Fra det beskjedne «Fredens Hus» i Buenos Aires fører Esquivel en daglig kamp mot den moralske korrumperingen som stadig har nådd nye dybder i hjemlandet hans.

Etter at det blodige sju års diktaturet tok slutt i 1983, lovet den nye regjeringen Alfonsin at de ansvarlige for tusenvis av menneskers forsvinning skulle for retten. Det var rettferdighet som skulle råde i framtida. Forhåpningene var store, men resultatene kom ikke. I stedet kom amnesti-lovene på rekke og rad.

«Retten til sannhet og rettferdighet er blitt fratatt folk gjennom disse amnestiene,» sier Esquivel. «Gjennom dem søker staten selv å rettferdiggjøre de groveste menneskerettighets-forbrytelser. Ved å frikjenne de ansvarlige har staten godkjent den «skitne krigen»...

Det er umulig å bygge et demokrati så lenge amnestilovene eksisterer. Et demokrati må bygges på likeverd og rettferdighet. Det styresettet vi har nå, er hva vi i Latin-Amerika kaller et «demokratur». Vi må først kvitte oss med arven fra diktaturet i den grad det er mulig. De forsvunne vil aldri komme tilbake, det vil alltid forbli et stygt arr i Argentinas historie, men kampen for rettferdighet skal ikke forgå.»

Fra Amnesty Nytt

TRENGER DU TRYKKSAKER?

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

«DET GLEMTE SAKRAMENT»

er tema for årets week-end for kateketer på Mariaholm den 31. august—
1. september.

Hovedinnleder er p. **Brian MCNEIL.**

I den grad det er plass, vil også andre interesserte ha adgang til å delta.

Opplysninger fåes på KATEKETISK SENTER, tlf.: 02 20 72 48

Påmelding innen 15. august.

Kristne jøder fikk ikke reise

Titusener var ikke inkludert i den store redningsoperasjon nylig da 14.000 av Etiopias 'sorte' jøder, falashaene, ble fløyet ut av landet i en nitid planlagt israelsk overraskelsesoperasjon. De som ikke fikk være med, var falashaer som er gått over til kristendommen; det hevdes at en del av dem ble tvangskristnet i tidligere tider. Over 3000 slike jøder hadde samlet seg i Addis Abeba i håp om å få reise til Israel, men ble nektet utreise av de jødiske agenter som hadde hånd om operasjonen. Ifølge den israelske høyesterett taper jøder som går over til andre religioner, sin rett til israelsk statsborgerskap. Israels overrabbiner, Mordechai Eliahu, vil nå be statsministeren om at de kristne falashaene får komme til Israel hvor "rekonversjon" til jødedommen kan finne sted. Mange

familier er blitt splittet gjennom redningsaksjonen.

Adskillige vanskeligheter venter falashaene i Israel: De fleste er bønder og håndverkere fra småsteder i høylan-dene, de snakker ikke hebraisk, og det vil kreve stor omstilling å tilpasse seg det høyteknologiske israelske samfunnet.

Kodenavnet for den israelske operasjonen, "kong Salomo", hentyder til én av forklaringene på falashaenes historiske røtter - dog ikke den mest sannsynlige. Ifølge etiopisk tradisjon ble falashaene ("de fremmede") bragt fra det gamle Israel av kong Menelik I, avkommet til dronningen av Saba og kong Salomo. En annen forklaring går ut på at de var etterkommere av Dans slekt, en av de israelske stammer som ble bortført av en syrisk konge i det 8. århundre før Kristus. Det faktum at falashaene ikke er semitter, men taler et etiopisk språk, synes å tale mot at de skulle være islamittiske immigranter.

Falashaenes religiøse litteratur omfatter de kanoniske og apokryfe hebraiske skrifter (på det gamle egyptiske språket ghezz), men ikke Talmudskriftene, og det taler for at jødedommen kom til Etiopia på et tidlig tidspunkt, før Talmudskriftene ble samlet i de første århundrer etter Kristus. En nyere teori går ut på at siden de eldste opplysninger om falashaene ikke ligger lenger tilbake enn det 14. århundre etter Kristus, bør deres røtter heller søkes i judaiserende retninger innen den kristne kirke i Etiopia.

Falashaene overholder sabbaten, praktiserer omskjæring og følger enkelte av de jødiske regler for mat og drikke. Den første kontakt mellom europeisk jødedom og falashaenen skjedde på midten av 1800-tallet. De ble anerkjent som jøder med rett til å slå seg ned i Israel for mindre enn 20 år siden.

THE TABLET

21

Stiklestad kirke
28. juli kl. 22.00

OLAVSVAKE

gregoriansk completorium

Medv. Stiklestad kyrkjekor,
Prester fra Den norske kirke
og Den romersk-katolske kirke.

Kan kombineres med
Spelet om Heilag Olav
samme kveld.

Det hvilende hjerte

I serien av middelaldertekster har St. Olav Forlag nå gitt ut en samling betraktninger av Augustin «**Det hvilende hjerte**». Oversettelse av Olav Egil Aune og innledning av Brian McNeil, som tilhører augustinerordenen. Boken er usedvanlig vakker, utformet av Gro Erikson Stoll og koster kr. 95,00. Glem heller ikke «**Levende vann**» av Teresa av Avila og «**Innhyllet i kjærlighet**» av Julian av Norwich. Vakre små bøker som for mange har vært en vei inn i rike forfatterskap.

Vi må også nevne «**Jesu nattverd. Messen gjennom 2000 år**», og «**Katolske Prekener**», begge av Per Bjørn Halvorsen. Bøker alle bør eie.

Kjøpes hos bokhandlerne.

St. Olav Forlag

CARITAS | NORGE

DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3

Gavekonti:

Postgiro: 5 00 40 64 - Bank: 8998.09.08136

Liturgisk kalender

JULI

16. *Jomfru Maria av berget Karmel*
2. Mos 2,1-15;
Matt 11,20-24
17. Ferial. 2. Mos 3,1-6. 9-12;
Matt 11,25-27
18. Ferial. 2. Mos 3,13-20;
Matt 11,28-30
19. 2. Mos 11,10-12. 14;
Matt 12,1-8
20. Jomfru Marias lørdagsmesse.
Thorlák, Islands vernehelgen,
biskop. 2. Mos 12,37-42;
Matt 12,14-21
(Norske tidebønner uke 4)
21. 16. SØNDAG i kirkeåret
Jer 23,1-6; Ef 2,13-18;
Mark 6,30-34
22. Ferial. Maria Magdalena.
Høys 3,1-4 el.
2 Kor 5,14-17
Joh 20,1-2. 11-18
23. Ferial. Birgitta av Vadstena,
ordensstifter.
2. Mos 14,21-15, 1;
Matt 12,46-50
24. 2. Mos 16,1-5. 9-15;
Matt 13,1-9
25. Ferial. Jakob, apostel
2. Kor 4,7-15;
Matt 20,20-28
26. Ferial. Anna og Joakim,
Marias foreldre.
2. Mos 20,1-17;
Matt 13, 18-23
27. Jomfru Marias lørdagsmesse.
2. Mos 24,3-8;
Matt 13,24-30
(Norske tidebønner uke 1)
28. Olav, Norges vernehelgen,
martyr. Visd 10,10-14
Jak 1,2-4, 12
Matt 16,24-28
29. Ferial. Martha.
1 Joh 4,7-16;
Joh 11,19-27 el.
Luk 10,38-42
30. Ferial. Petrus Chrysologus,
biskop og kirkelærer.
2 Mos 33,7-11. 34,5-9.28;
Matt 13,36-43
31. Ferial. Ignatius av Loyola,
prest.
2 Mos 34,29-35;
Matt 13,44-46

AUGUST

1. Alfons Maria av Liguori,
biskop og kirkelærer.
2 Mos 40,16-21. 34-38;
Matt 13,47-53
2. Ferial. Eusebius av Vercelli,
biskop. 3 Mos 23,1.4-11.
15-16.27.34-37;
Matt 13,54-58
3. Jomfru Marias lørdagsmesse.
3 Mos 25,1.8-17;
Matt 14,1-12
(Norske tidebønner uke 2)
4. 18. SØNDAG i kirkeåret
2 Mos 16,2-4.12-15;
Ef 4,17.20-24
Joh 6,24-35
5. Ferial. Vigselsfest for kirken.
Santa Maria Maggiore.
4 Mos, 11,4-15;
Matt 14,13-21
6. Ferial. Herrens forklarelse.
Dan 7,9-10.13-14;
Mark 9,2-10
7. Ferial. Xystus II, pave og
lidelsesfeller, martyrer.
4 Mos 13,1-3.25-14,1.
26-30.34-35;
Matt 15,21-28
8. Ferial. Dominikus, prest.
4 Mos 20,1-13;
Matt 16,13-23
9. Ferial. 5 Mos 4,32-40;
Matt 16,24-28
10. Laurentius, diakon og martyr.
2 Kor 9,6-10; Joh 12,24-26
(Norske tidebønner uke 3)
11. 19. SØNDAG i kirkeåret.
1 Kong 19,4-8; Ef 4,30-5,2;
Joh 6,41-51
12. Ferial. 5 Mos 10,12-22;
Matt 17,22-27
13. Ferial. Pontianus, pave, og
Hippolitus, prest, martyrer.
5 Mos 31,1-8;
Matt 18,1-5.10.12-14
14. Ferial. Maximilian Kolbe,
prest og martyr.
5 Mos 34,1-12;
Matt 18,15-20
15. Ferial. Marias opptagelse
i himmelen.
Åp 11,19.12,1-6;
1 Kor 15,20-27;
Luk 1, 39-56
16. Ferial. Stefan av Ungarn.
Jos 24,1-13; Matt 19,3-12
17. Jomfru Marias lørdagsmesse.
Jos 24,14-29;
Matt 19,13-15
(Norske tidebønner uke 4)

18. 20. SØNDAG i kirkeåret
Ordsp. 9,1-6; Ef 5,15-20;
Joh 6,51-58
19. Ferial. Johannes Eudes, prest.
Dom 2,11-19;
Matt 19,16-22
20. Ferial. Bernhard, abbed og
kirkelærer.
Dom 6,11-24;
Matt 19,23-30
21. Ferial. Pius X, pave.
Dom 9,6-15 Matt 20,1-16
22. Ferial. Jomfru Marias
dronningverdighet.
Dom 11,29-39 Matt 22,1-14
23. Rosa av Lima, jomfru.
Ruth, 1,1.3-6.14-16.22
Matt 22,34-40
24. Ferial. Bartolomeus, apostel.
Apg 21,9-14
Joh 1,45-51
(Norske Tidebønner uke 1)
25. 21. SØNDAG i kirkeåret.
Jos 24,1-2. 15-17.18
Ef 5,21-32. Joh 6,60-69
26. Ferial. 1. Tess 1, 2-5.8-10
Matt 23,13-22.
27. Ferial. Monika.
Tess 2,1-8 Matt 23,23-26.
28. Ferial. Augustin, biskop og
kirkelærer.
1. Tess 2,9-13
Matt 23,27-32
29. Johannes Døperens død
Jer 1,17-19
Mark 6,17-29
30. Ferial.
1. Tess 4,1-8 Matt 25,1-13
31. Jomfru Marias lørdagsmesse.
1. Tess 4,9-12
Matt 25,14-30
(Norske Tidebønner uke 2)

SEPTEMBER

1. 22. SØNDAG i kirkeåret.
5. Mos 4,1-2.6-8
Jak 1,17-18.21-22.27
Mark 7, 1-8.14-15.21-23
2. Ferial.
1. Tess 4,13-18
Luk 4,16-30
3. Ferial. Gregor den Store,
pave og kirkelærer.
1. Tess 5, 1-6.9-11
Luk 4,31-37
4. Ferial. Kol 1,1-8
Luk 4,38-44
5. Ferial. Kol 1,9-14
Luk 5,1-11
6. Ferial.
Kol 1,15-20 Luk 5,33-39

Neste nummer utgis 10. september. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Mette Andrésen o.p.

Hanne Berentzen

Liv Greni

Albert Raulin o.p.

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. (02) 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 195,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

23

**St.
OLAV**

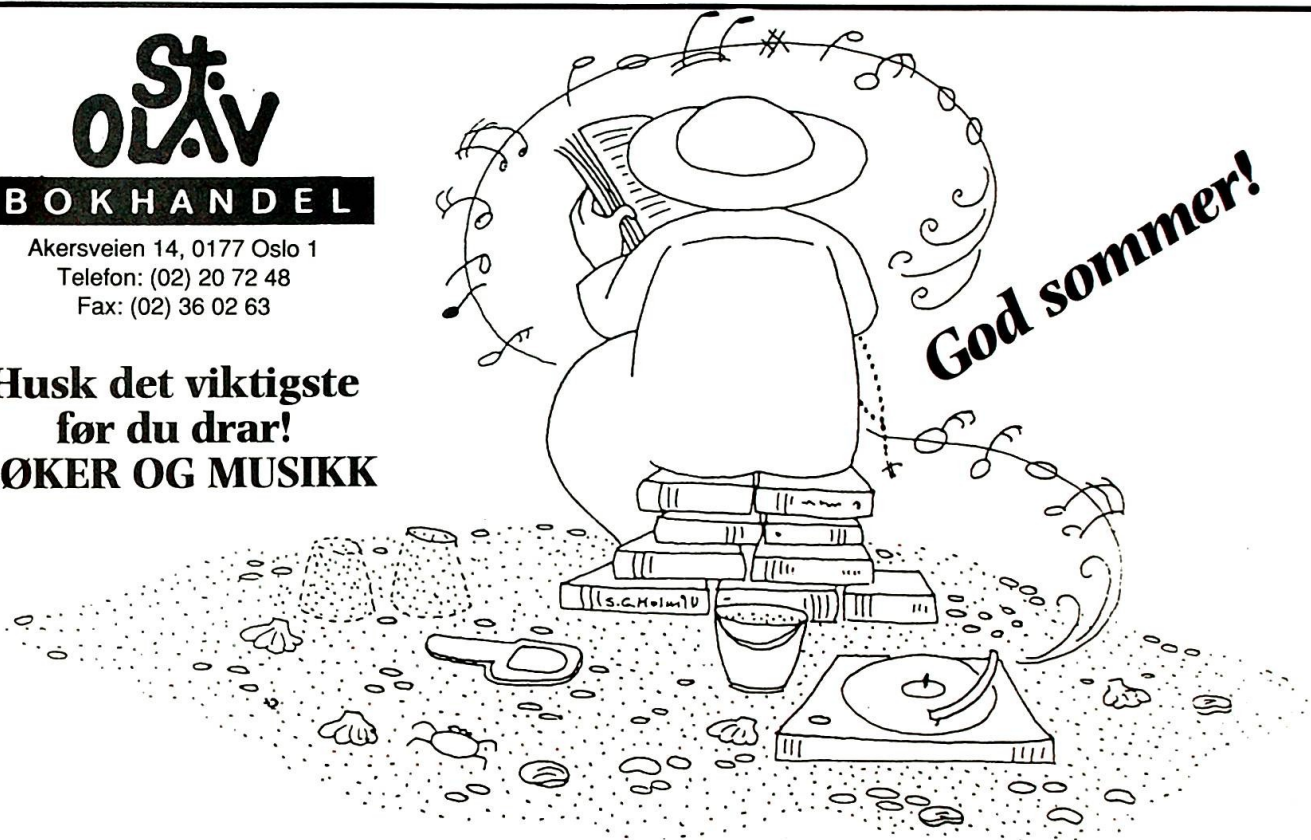
BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Telefon: (02) 20 72 48

Fax: (02) 36 02 63

**Husk det viktigste
før du drar!
BØKER OG MUSIKK**

SOMMERTID 24.6.–19.8.:

Mandag – fredag: kl. 9.00 – 16.00

Torsdag: kl. 9.00 – 16.30

Lørdag: kl. 9.00 – 13.00

Benytt anledningen til et besøk når du er i Oslo, du finner oss også i Nordenfjeldske Kunstindustri-museum under Olavsdagene i Trondheim: 25.7–2.8.

7. Jomfru Marias lørdagsmesse.
1. Kor 1,21-23 Luk 6,1-5
(Norske Tidebønner uke 3)
8. 23. SØNDAG i kirkeåret.
Jes 35,4-7 Jak 2,1-5
Mark 7,31-37
9. Ferial. Kol 2,24-2,3
Luk 6,6-11
10. Ferial. Kol 2,6-15
Luk 6,12-19
11. Ferial. Kol 3,1-11
Luk 6,20-26

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 61

Blikk på tiden

Usque ad mortem

Hvis overskriften denne gang er på latin, er det bare for å pirre leserens nysgjerrighet og få deg til å lese dette. For selv om det er ferietid, er det noen alvorlige tanker jeg har på hjerte i dag. Spørsmålet som opptar meg, er nemlig om det er mulig å avgi løfte om å elske og ære hverandre inntil døden - usque ad mortem? Derom har debattens bølger gått høye i de siste månedene i forbindelse med den nye ekteskapsloven. Det skal ikke lenger forventes at en mann og en kvinne som elsker hverandre, og som velger å gi uttrykk for dette i kirkens og vitners nærvær, skal være tro mot hverandre livet ut.

En "ekteskapelig falitterklæring fra regjeringens side", mener enkelte, men det er vel ikke bare Storting og Regjering som har spilt falitt i denne sak. Man kan sikkert rette pekefingeren mot mange av kirkens folk som ikke har gjort en god nok jobb ikke bare med hensyn til ekteskapsforberedelsen, men også med meglingen før skilsmissemålet er et faktum. Meglingen skal forresten ikke være obligatorisk lenger, med mindre man har barn under 16 år. Det må innrømmes at den ikke har vært særlig effektiv slik den ofte har vært utført. I de aller fleste tilfeller har ektefellene forlenget seg for å skilles når de oppsøker en megler.

Men heller ikke forberedelsen er god nok. Naturligvis kan det være lett å kritisere våre allerede overarbeidede statskirkeprester med at de lar unge mennesker gå for lett gjennom nåløyet når de tar ut lysning. Det er selvsagt troen på at dette skal være, som får unge mennesker til å bestemme seg for å gifte seg, og ikke bare en innstilling om at "går det, så går det". Svært mange har da også flyttet sammen forlenget og fått smak på hva hverdag og samliv kan bringe av gleder og problemer.

Hva skal man så lære de unge? Tidligere tiders mysterier i forbindelse med bryllupsnatten er det neppe. Heller ikke at det ikke alltid er like lett å leve sammen med et annet menneske. Det har de fort fått erfare. Mon tro om det Kirken skulle bidra med nettopp er å understreke *støtten* det gir å avlegge et løfte? Ikke bare som et moralsk løvbud, men først og fremst fordi det løftet en mann og en kvinne gir hverandre, er et bilde på Guds løfte om troskap overfor oss. Det samme kan sies om en som vier seg på livstid til et ordensliv. Også her diskuteres det om det er mulig med tidens mentalitet å skulle kreve dette av et ungt menneske. På den annen side er det vel nettopp vissheten om at man har avlagt et slikt løfte, som får en til å la være å pakke kofferten når konflikten melder seg.

I klosterliv som i ekteskap er det løftet man gir om troskap for livet, et tegn på at man tar kjærligheten på alvor og uten forbehold. Og både ektefeller og ordensfolk vet at det ja-ord som avlegges, stadig må fornyes livet ut.

Noen av de mest kyniske blant oss vil hevde at "kjøp og kast"-mentalitet

teten også gjør seg gjeldende i vår omgang med hverandre. Er jeg ikke fornøyd med min ektefelle, er det bare å skaffe seg en ny. Statistikken over skilsmisseprosenten kan tyde på dette. Likevel vil vel de færreste av dem som har vært gjennom en skilsmisseprosess, synes at det var spesielt behagelig eller lettvent. Det gjør alltid vondt å skulle erkjenne at det man en gang trodde på, ikke holdt. En skilsmisse har dessuten ringvirkninger langt ut over de to det dreier seg om, virkninger som først og fremst berører barna, men også familie og vennekrets.

Vi vet alle at fremtiden ikke er programmert, og at vi sjelden aner hva som dukker opp i neste sving. Vi selv forandrer oss, vår partner likeså. Det å engasjere seg på livstid betyr ikke alltid å kaste seg ut i det ukjente, ta en sjanse. Vi skal ikke forundre oss over at mange unge kvier seg for dette skritt, ikke minst ut fra foreldrenes dårlige erfaringer. Når de velger et samboerforhold ut fra det at det tilsynelatende er mer uforpliktende, vil de imidlertid møte de samme vanskelighetene om ikke troskapen mot den annen er grunnlaget.

Ifølge den nye ekteskapsloven kan man altså ikke lenger kreve skilsmisse ved dom på grunn av utroskap. Men hvis vi av den grunn velger å sløyfe løftet om troskap, vil det nødvendigvis ikke bare svekke ekteskapsvesen, men også vårt forhold til hverandre.

Og er det dette vi trakter etter?

GOD SOMMER til dere alle - disse alvorlige tanker til tross!

Mater Olava